

**BIULETYN
POLSKIEGO TOWARZYSTWA
BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM**

Nr 22

2018

POLSKIE TOWARZYSTWO BADAŃ NAD WIEKIEM OSIEMNASTYM

powstało w roku 1996

Towarzystwo jest członkiem
Société Internationale d'Étude du Dix-huitième Siècle
www.isecs.org

Adres: ul. Nowy Świat 72, p. 131
00-330 Warszawa
www.wiekosiemnasty.pl

Nowy numer konta:

Bank Przemysłowo-Handlowy (BPH), 97 1060 0076 0000 3380 0006 4404

**WALNE ZEBRANIE CZŁONKÓW ORAZ ZARZĄD APELUJĄ
O TERMINOWE REGULOWANIE SKŁADEK CZŁONKOWSKICH**

od 2013 r. w kwocie 70 zł;

Członkowie emerytowani oraz studiujący 40 zł

Biuletyn redaguje: Klara Leszczyńska-Skowron
e-mail: biuletyn@ptbnwo.pl

Okładkę projektował Mateusz Chachulski

Profesor Mariusz Markiewicz (1957–2018)

29 marca 2018 r. zmarł w Krakowie profesor Mariusz Markiewicz, wybitny znawca epoki nowożytnej, wieloletni pracownik Instytutu Historii Uniwersytetu Jagiellońskiego, Mistrz i Przyjaciel dla wielu pokoleń historyków.

Profesor swoją przygodę naukową rozpoczął na seminarium prowadzonym przez prof. dra Józefa Andrzeja Gierowskiego. Pod Jego kierunkiem przygotował pracę magisterką, a następnie doktorat: *Rady senatorskie Augusta II (1697–1733)*, (Wrocław 1988). W 1990 r. opublikował książkę: *Polityka gospodarcza i społeczna Privy Council w latach panowania Karola II: administracja wobec kryzysu merkantylizmu*, która stała się podstawą uzyskania przez niego stopnia doktora habilitowanego (1992 r.). W swoich pracach Profesor poruszał różnorodne zagadnienia związane z historią gospodarczą i społeczną świata w epoce nowożytnej oraz z historią Rzeczypospolitej w czasach saskich. W 2004 r. ukazała się Jego kolejna książka: *Historia Polski 1492–1795*. Ta synteza dziejów Korony i Litwy, następnie Rzeczypospolitej Obojga Narodów, jest nowatorskim spojrzeniem na historię rozkwitu, kryzysu i upadku jednego z najsilniejszych państw w tej części Europy. Rok po jej opublikowaniu, w 2005 r., Autor otrzymał tytuł profesora. Ostatnie lata poświęcił na przygotowanie syntezy dziejów Europy w czasach nowożytnych; swoimi przemyśleniami, szczególnie tymi dotyczącymi narodzin Zachodu oraz przemian społeczno-gospodarczych, chętnie dzielił się ze swoimi współpracownikami. Profesor zaskakiwał nas swoją wiedzą, umiejętnością dokonywania porównań oraz nieustannym dążeniem do wyjaśniania zjawisk z przeszłości z uwzględnieniem różnorodnych perspektyw.

Profesor był człowiekiem niezwykle skromnym, obdarzonym poczuciem humoru oraz umiejętnością opowiadania o otaczającym świecie z wielkim dystansem. W latach 1993–1999 pełnił funkcję dyrektora Instytutu Historii UJ. Od 1997 r. był członkiem korespondentem Royal Historical Society; uczestniczył też w pracach Komisji Historycznej Polskiej Akademii Nauk w Krakowie. Prowadząc seminaria licencjackie, magisterskie oraz sprawując opiekę nad doktorantami, wychował wiele pokoleń historyków. Uczył nas nie tylko warsztatu naukowego, ale i samodzielności oraz odpowiedzialności za słowo. Odwołując się do dokonań poprzedników, profesor Mariusz Markiewicz wskazywał nam

nowe kierunki badawcze, wspierał nas we wszelkich przedsięwzięciach z właściwym sobie taktem i wyrozumiałością.

[Katarzyna Kuras]

Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym Warszawa, 25 października 2017 r.

W dniu 25 października 2017 r. o godz. 16.15, w drugim terminie, odbyło się Walne Zebranie Członków Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Zebranie otworzyła i objęła przewodniczenie Prezes Towarzystwa, Anna Grześkowiak-Krwawicz, protokolantem została Klara Leszczyńska-Skowron. Po oficjalnym powitaniu Pani Prezes poprosiła o uczczenie minutą ciszy pamięci zmarłego Członka PTBnWO, śp. Profesora Józefa Tomasza Pokrzywniaka. Następnie zwróciła się do zebranych z pytaniem o poprawki do porządku obrad. Wobec braku poprawek Przewodnicząca poddała pod głosowanie akceptację zaplanowanego i dostarczonego Członkom porządku zebrania, który został jednogłośnie przyjęty. Przewodnicząca poinformowała także zebranych, że akceptacja protokołu z poprzedniego Walnego Zebrania zostanie przegłosowana na końcu zebrania, a sam tekst protokołu dostępny jest w 21 „Biuletynie” PTBnWO.

Następnie Przewodnicząca obrad poprosiła Przewodniczącą Kapituły Konkursu Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym na najlepszą rozprawę doktorską dotyczącą szeroko ujmowanego osiemnastego wieku, Teresę Kostkiewiczową, o ogłoszenie wyników czwartej edycji Konkursu.

Profesor Kostkiewiczowa poinformowała zebranych, że Kapituła Konkursu, po zapoznaniu się z opinią wyznaczonych zgodnie z regulaminem Konkursu Recenzentów, postanowiła przyznać nagrodę pracy dr Anny Penkały pt.: *„Panieńskie ochędóstwo”. Kwestie posagowe i wienne w małżeństwach szlachty województwa krakowskiego w czasach saskich*, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Bożeny Popiołek, oraz wyróżnienie pracy dra Jakuba Jakubowskiego pt.: *Gdańska książka przyrodnicza XVIII wieku: druki ilustrowane z oficyny Tomasza Jana Schreibera*, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Anny Migoń. Przewodnicząca Kapituły i Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym pogratulowały Laureatom oraz ich Promotorom i wręczyły dr Annie Penkale oraz drowi Jakubowi Jakubczykowi nagrody.

Po wręczeniu nagród Przewodnicząca Kapituły Konkursu oraz Prezes Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym podziękowały wszystkim Recenzentom za trud włożony w przygotowanie recenzji prac konkursowych.

Następnie Przewodnicząca obrad poprosiła o przedstawienie przez Sekretarza Generalnego Towarzystwa, Klarę Leszczyńską-Skowron, sprawozdania Zarządu za miniony rok działalności Towarzystwa (od 16 września 2016 r. do 25 października 2017 r.).

W okresie sprawozdawczym Zarząd PTBnWO zebrał się czterokrotnie, w dniach 23 listopada 2016 r., 15 marca, 17 maja i 4 października 2017 r.

W ostatnim roku zmarł profesor Józef Tomasz Pokrzywniak będący jednym z Członków Założycieli PTBnWO. Z członkostwa w Towarzystwie zrezygnował Jerzy Głowacki z Łodzi. Decyzją Zarządu przyjęto 10 nowych Członków – zostali nimi: Michał Bajer (Szczecin), Paweł Bohuszewicz (Toruń), Małgorzata Durbas (Częstochowa), Tomasz Jędrzejewski (Warszawa), Urszula Kicińska (Kraków), Walentyna Łoś (Kijów), Edyta Pętkowska (Warszawa), Anna Penkała (Kraków), Piotr Skowroński (Warszawa), Agnieszka Słaby (Kraków). Towarzystwo liczy obecnie 249 Członków, w tym 4 Członków Honorowych. Członkostwo w Towarzystwie nadal cieszy się dużym zainteresowaniem, szczególnie wśród młodych badaczy. Towarzystwo jest również pełnoprawnym stowarzyszeniem o charakterze międzynarodowym – należą do niego członkowie z 11 państw: Białoruś, Francja, Litwa, Niemcy, Polska, Szwajcaria, Szwecja, Ukraina, USA, Węgry, Wielka Brytania.

1. Zgodnie z uchwałą Walnego Zebrania Członków z dnia 12 listopada 2013 r. Zarząd wspierał prace Kapituły Konkursu na najlepszą pracę doktorską poświęconą szeroko rozumianemu osiemnastemu wiekowi. W wyniku prac Kapituły, spośród nadesłanych zgłoszeń wyłoniono laureata IV już edycji Konkursu. Nagroda została wręczona 25 października 2017 r. Decyzją Zarządu do tegorocznej nagrody dołączona została nagroda pieniężna w kwocie 1500 zł netto, pochodząca z budżetu Towarzystwa.

2. Przygotowywana jest edycja tomu pokongresowego. Zarząd raz jeszcze składa podziękowania Organizatorom III Kongresu. Następny Kongres Badaczy Oświecenia planowany jest na rok 2021 w Toruniu.

3. W 2019 r. odbędą się wybory do władz naczelnych Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym. Zarząd gorąco zachęca wszystkich Członków do wzięcia udziału w głosowaniu za pośrednictwem Internetu.

4. Towarzystwo wspólnie z Pracownią Literatury Oświecenia IBL, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie oraz Wydziałem Nauk Humanistycznych UKSW współorganizowało Konferencję „Literacka spuścizna Stanisława Kostki Potockiego” w dniach 14–15 grudnia 2016 r.

5. W minionym roku z inicjatywy Towarzystwa przy współpracy z Kancelarią Sejmu RP, Zamku Królewskiego w Warszawie, Instytucji Historii PAN oraz Muzeum Historii Polski zorganizowana została konferencja pt. „W trzechsetną rocznicę Sejmu Niemego 1717–2017”. Towarzystwo z decyzji Zarządu objęło także patronatem cykl konferencji pt. „Oświecenie nieoświecone” organizowanych przez Instytut Literatury Polskiej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Pracownię Literatury Oświecenia. Współorganizuje też odbywającą się właśnie konferencję „Biblia Oświeconych”.

6. Ukazał się kolejny, 21. numer Biuletynu Towarzystwa, który przed końcem tygodnia zostanie rozesłany — Zarząd prosi Członków Towarzystwa o nadsyłanie jak największej liczby informacji na temat działalności naukowej dotyczącej XVIII wieku.

7. Zarząd na bieżąco słuchał informacji na temat działalności Międzynarodowego Towarzystwa, składanych przez przedstawiciela PTBnWO przy Międzynarodowym Komitecie Wykonawczym, Marka Dębowskiego, podjęto decyzję w sprawie opłacenia bieżących składek członkowskich za 2016 r.

8. Zarząd podjął prace nad stworzeniem koncepcji cyklu konferencji, które mają być adresowane do młodych badaczy. Dalsze informacje będą podawane w miarę postępu prac.

Jako kolejny głos zabrał Skarbnik Towarzystwa, Michał Zwierzykowski, który przedstawił krótką informację o stanie finansów.

Po zakończeniu obu sprawozdań Przewodnicząca obrad otworzyła dyskusję. Wobec braku głosów Przewodnicząca poddała pod głosowanie akceptację sprawozdań. Oba sprawozdania zostały jednogłośnie przyjęte.

Następnie głos zabrał Wiceprezes Towarzystwa, Marek Dębowski, który złożył sprawozdanie z prac Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

Po zakończeniu raportu Przewodnicząca obrad otworzyła dyskusję. Wobec braku głosów, zgodnie z zapowiedzią poddany został pod głosowanie protokół z poprzedniego Walnego Zebrania Członków PTBnWO, który jednogłośnie przyjęto.

Następnie Przewodnicząca poprosiła zebranych o wolne wnioski. Dr hab. Jacek Wójcicki spytał, czy sprawozdanie z prac Komitetu Wykonawczego Towarzystwa Międzynarodowego podlega głosowaniu. Przewodnicząca wyjaśniła, że nie. Wobec braku innych głosów Przewodnicząca zakończyła Walne Zebranie Członków PTBnWO.

[Klara Leszczyńska-Skowron]

Sprawozdanie z posiedzenia Komitetu Wykonawczego Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym (SIEDS/ISECS) Edynburg, 17–20 lipca 2017 r.

Delegat Polskiego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, Marek Dębowski, wziął udział w dniach 17–20 lipca 2017 roku w dorocznym posiedzeniu SIEDS/ISECS, którego gospodarzem w był Uniwersytet w Edynburgu (University of Edinburgh).

W dniu 17 lipca (poniedziałek) w sali recepcyjnej starego budynku uniwersytetu (Old College) we wczesnych godzinach wieczornych odbyło się spotkanie uczestników Komitetu połączone z przyjęciem koktajlowym. Następnego dnia (18 lipca) rozpoczęły się obrady SIEDS/ISECS, które prowadzono w sali posiedzeń Wydziału Historycznego (George Square). Program obejmował piętnaście punktów. Na początku słowa powitania wygłosiła pani prorektor uniwersytetu, a następnie głos zabrała przewodnicząca SIEDS/ISECS, Lise Andries, pełniąca tę funkcję od roku 2015, która zaproponowała zgromadzeniu członków Komitetu SIEDS/ISECS porządek obrad. Rozpoczęto od sprawozdania Sekretarza Generalnego, następnie sprawozdanie złożyli Skarbnik oraz przewodniczący poszczególnych agend Komitetu Wykonawczego wybranego w roku 2015.

Następnie, po dyskusji i po przyjęciu w głosowaniu poszczególnych sprawozdań, kolejnym ważnym punktem obrad była dyskusja nad propozycją ponownego przyjęcia do SIEDS/ISECS chińskich kolegów, którzy po dwudziestu latach nieobecności wyrazili chęć przystąpienia na nowo do Międzynarodowego Towarzystwa Badań nad Wiekiem Osiemnastym, wysyłając na obrady do Edynburga panią doktor Wen Jin, młodą pracownicę naukową z East China Normal University. Jej obecność stała się niejako „pierwszym krokiem” w przeprowadzeniu tego postępowania. Drugą podobną sprawą był wniosek o przyjęcie do SIEDS/ISECS hinduskiego towarzystwa.

Punktem, nad którym wywiązała się ożywiona dyskusja, podobnie jak w roku ubiegłym we Florencji, była organizacja Kongresu Badaczy Osiemnastego Wieku w roku 2019 w Edynburgu. Przewodniczący Komitetu organizacyjnego, Brychan Carey, przedstawił najważniejsze informacje związane z finansowaniem kongresu oraz planami naukowymi i logistycznymi, które udało się rozwiązać w roku akademickim 2016/2017 oraz listę działań, które pozostały jeszcze do przeprowadzenia.

Następny punkt dotyczył organizacji seminariów dla młodych badaczy XVIII wieku: w 2018 r. w Viterbe (Włochy) w 2019 r. w Edynburgu oraz w 2020 r. w Lozannie. Wśród innych spraw omówionych w kolejnych punktach znalazły się problemy z publikacjami SIEDS/ISECS oraz informacja o następnych posiedzeniach komitetu wykonawczego w Bordeaux w 2018 r., w Edynburgu w 2019 r. i w Halle w 2020 r.

W dniu 19 lipca 2017 r. odbyła się konferencja naukowa pt. *Villes et centres urbains au dix-huitième siècle*, w której wzięło udział 12 prelegentów. Delegat polskiego towarzystwa wygłosił referat na temat *La représentation des villes polonaises dans le drame bourgeois à l'époque des Lumières*. Po konferencji odbyliśmy spacer po starej części Edynburga oprowadzani przez dowcipnych i kompetentnych przewodników.

W ostatnim dniu, 20 lipca, uczestnicy Komitetu Wykonawczego SIEDS/ISECS zostali zaproszeni przez organizatorów na wycieczkę poza Edynburg. Zwiedziliśmy piękny architektonicznie XVIII-wieczny zespół pałacowy Hoetoun House oraz muzeum obejmujące zbiory od średnio-wiecza po XX wiek.

[Marek Dębowski]

Nowi Członkowie PTBnWO

Paweł Bohuszewicz
Urszula Kicińska
Anna Penkała

**PRACE OPUBLIKOWANE
PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA W LATACH
2016 I 2017**

(Wykaz obejmuje prace w części lub całości odnoszące się
do wieku XVIII i początków wieku XIX)

K S I A Ź K I

Paweł Bohuszewicz

– *Od „romansu” do powieści. Studia o polskiej literaturze narracyjnej (druga połowa XVII wieku – pierwsza połowa XIX wieku)*, Wydawnictwo Naukowe UMK, Toruń 2016.

Jacek Głazewski

– *Konspiracja wyobraźni. Studium o pamiętnikach Jana Kilińskiego*, Wydział Polonistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2017, ss. 350.

Piotr Kociumbas

– *Kancjonały luteranckiego Gdańska (1587–1810). Studium nad źródłami lokalnej niemieckiej pieśni kościelnej*, Wydawnictwo Naukowe Sub Lupa & Wydział „Artes Liberales” Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2017, ss. 722, ISBN 978-83-6588-607-1. [w serii:] „Reformacja w Polsce i Europie Środkowo-Wschodniej”, t. 6.

Teresa Kostkiewiczowa

– *Polski wiek światła. Obszary swoistości*, wyd. 2, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2017, ss. 475. [w serii:] „Res Humanae”.

Jolanta Kowal

– *Literackie oblicze „Dziennika Wileńskiego” (1805–1806 i 1815–1830)*, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2017, ss. 464.

Paweł Pluta

– *Polska ballada gotycka*, Wydawnictwo Instytutu Badań Literackich PAN, Warszawa 2017, ss. 226.

Natalia Rezmer-Mrówczyńska

– *Czy szata zdobi człowieka? Ciało i ubiór w literaturze polskiego oświecenia*,

Biblioteka Badań nad Oświeceniem, nr 12, Collegium Columbinum, Kraków 2017, ss. 272.

Kamila Szymańska

– *Martin Adelt (1686–1772). Z dziejów parafii luterańskiej w Śmiglu, Urząd Miejski Śmigla, Śmigiel 2017, ss. 64.*

Asta Vaškeliene

– *Palemono miestui ir pasauliui: XVIII amžiaus Lietuvos lotyniškoji proginė literatūra*, Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas, Vilnius 2017, ss. 240, il.

PRACE ZBIOROWE

- *Aplauz najzacniejszej damie. Studia i szkice z kregu literatury i kultury dawnej*, red. I. Maciejewska, A. Ročko, Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Olsztyn 2017, ss. 424.
- *A szentgotthárdi csata és a vasvári béke — Oszmán terjeszkedés — európai összefogás. La bataille de Saint Gotthard et la paix de Vasvár — Expansion ottomane — Coopération européenne*, red. F. Tóth, B. Zágorhidi Czigány, MTA BTK, Budapest 2017, ss. 387.
- *Czytanie Karpińskiego*, cz. 1–2, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Wydawnictwo Instytutu Badań Literackich PAN, Warszawa 2017, cz. 1, ss. 386; cz. 2, ss. 364. [w serii:] „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, t. 5. ISBN 978-83-65832-49-8 (całość); 978-83-65832-50-4 (cz. 1); 978-83-65832-51-1 (cz. 2).
- *France–Pologne. Contacts, échanges culturels, représentations (fin XVIe–fin XIXe siècle)*, red. M. Figeac, J. Dumanowski, D. Tollet, Honoré Champion Éditeur, Paris 2016.
- *Spoleczne i kulturowe uwarunkowania edukacji Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku. Materiały z badań, część pierwsza*, red. K. Puchowski, wstęp i oprac. J. Orzeł, Polskie Towarzystwo Historyczne, Warszawa 2017, ss. 183.
- *Staropolskie przepisy kulinarne. Receptury rozproszone z XVI–XVIII w. Źródła drukowane*, wyd. J. Dumanowski, D. Dias-Lewandowska, M. Sikorska, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2016. [w serii:] „Monumenta Poloniae Culinaria”, red. J. Dumanowski, t. 6.
- *Staropolskie przepisy kulinarne. Receptury rozproszone z XVI–XVIII w. Źródła rękopiśmienne*, wyd. J. Dumanowski, D. Dias-Lewandowska,

- M. Sikorska, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2017. [w serii:] „Monumenta Poloniae Culinaria”, red. J. Dumanowski, t. 7.
- *Wartości polityczne Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Struktury aksjologiczne i granice cywilizacyjne*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, współpraca J. Axer, WUW, Warszawa 2017, ss. 318. [w serii:] „Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości”, red. A. Nowicka-Jeżowa, t. 3.
- *Wiek XVIII. Między tradycją a oświeceniową współczesnością. Hermeneutyka wartości religijnych*, red. B. Kuczera-Chachulska, T. Chachulski, współpraca J. Snopek, Warszawa 2017. [w serii:] „Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości”, red. A. Nowicka-Jeżowa, t. 12.

EDYCJE ŹRÓDŁOWE

- Ignacy Krasicki, *O rymotwórstwie i rymotwórcach*, na podstawie autografu i pierwodruku z uzupełnieniami Franciszka Ksawerego Dmochowskiego, transkrypcja i opracowanie E. Zielaskowska, wydanie z fototypią rękopisu autorskiego, Wydawnictwo Nauka i Innowacje, Poznań 2017.
- Jacob Heinrich von Flemming, *Mémoires concernant l'élection d'Auguste II pour roi de Pologne et les débuts de la guerre du Nord (1696–1702)*, [Jakub Henryk Flemming, *Pamiętniki o elekcji Augusta II na króla polskiego i o początkach wojny północnej (1696–1702)*], éd. U. Kosińska, trad. K. Zaleska, M. Gołębowska-Bijak, Neriton, Warszawa 2017, edycja źródłowa bilingwiczna francusko-polska, ss. 500.
- *Journal des campagnes de Charles de Lorraine*, texte présenté et annoté par F. Tóth, Honoré Champion, Paris 2017, ss. 648. [w serii:] „Bibliothèque de l'Étude de l'Europe Centrale”, N° 20.
- *Korespondencja polityczna Stanisława Augusta. Wiedeń*, t. 2, oprac. M. Jusupović przy współpracy A. Danilczyka, IHPAN, Warszawa 2016, ss. 265.
- Raimondo Montecuccoli, *Mémoires ou Principes de l'art militaire*, éd. F. Tóth, MTA BTK–ISC, Budapest–Paris, 2017, ss. 310.
- Sophie Tieck-Bernhardie, *Fantazje i marzenia*, red. R. Dampc-Jarosz, N. Nowara-Matusik, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2017, ss. 122.

**ZAPOWIEDZI EDYCJI KSIĄŻKOWYCH
SERII
„Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”**

W opracowaniu:

- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Bajki*, oprac. N. Kawałko-Dzikowska.
- Adam Naruszewicz, *Dziennik podróży Króla Jego Mości Stanisława Augusta na Ukrainę*, oprac. M. Bober-Jankowska.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Poematy*, oprac. R. Dąbrowski i T. Chachulski.
- Felicjan Wykowski, *Rymy zebrane*, oprac. M. Ślusarska.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Erotyki*, oprac. B. Mazurkova.
- Franciszek Dionizy Kniaźnin, *Wiersze 1783*, oprac. T. Chachulski.
- Franciszek Salezy Jezierski, *Niektóre wyrazy porządkiem abecadła zebrane i stosownymi do rzeczy uwagami objaśnione*, oprac. J. Zieliński.
- Józef Epifani Minasowicz, *Wiersze*, oprac. A. Lis-Listwon.
- Adam Naruszewicz, *Poezje zebrane*, t. V: *Inedita*, oprac. B. Wolska.
- Franciszek Karpiński, *Wiersze zebrane*, cz. II: *Psalterz, Dramaty, Pisma prozą*, oprac. T. Chachulski.
- Michał Franciszek Karpowicz, *Kazania trybunalskie*, oprac. M. Ślusarska.
- Paweł Ksawery Brzostowski, *Wieśniaczka*, oprac. M. Ślusarska.
- Stanisław Konarski, *Epaminondas*, oprac. J. Wójcicki.
- Józef Sygiert, *Pisma wierszem i prozą*, oprac. J. Snopek.
- Jakub Jasiński, *Utworky zebrane*, oprac. A. Has.

Ukazały się w roku 2017:

- Franciszek Dzierżykraj-Morawski, *Bajki*, („Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia”, t. 14) wydała M. Kowalewska, Wydawnictwo Instytutu Badań Literackich PAN, Warszawa 2017, ss. 395.

Pierwsza edycja krytyczna zbioru prawie 150 bajek poety-generała z Wielkopolski, przedstawiciela późnego klasycyzmu. Większość spośród nich powstała w drugim dziesięcioleciu XIX wieku. Wśród nich są utwory nigdy dotąd niedrukowane, inne wydał ponad 135 lat temu (1882 r.) Stanisław Tarnowski, 107 utworów ukazało się za życia autora w edycji z 1860 r. Edytorka podjęła próbę uporządkowania spuścizny bajkopisarskiej Morawskiego — na podstawie jego korespondencji dokonała datacji (często tylko przybliżonej) utworów. Wskazała też innych twórców apologu, z których czerpał bajkopisarz, oprócz Ezopa

i Jeana de la Fontaine'a: Fedrusa, Iwana Kryłowa, Jeana-Ponsa G. Viennota i Jeana-Pierre'a C. de Florianana, a z polskich przede wszystkim: Ignacego Krasickiego, Stanisława Trembeckiego, Juliana Ursyna Niemcewicza i Adama Naruszewicza. Bajki Morawskiego pełne są dowcipu i humoru, napisane żywym językiem, z celnym morałem, aktualne i dziś; w jednych pobrzmiewa nuta patriotyzmu, w innych liryzmu; wykorzystują motywy tradycyjne utrwalone w literaturze przez wieki. Sporządzono indeks przysłów wykorzystanych w bajkach. Opracowano konkordancje fabulistyczne i zestawienia wersyfikacyjne. Tom wzbogacają również ilustracje.

[Tomasz Chachulski]

ARTYKUŁY I RECENZJE NAUKOWE

Michał Bajer

- *La traduction de Corneille dans la Pologne de 1809. Les problèmes du classicisme dans „Cynna” de Ludwik Osinski*, [w:] *Rendre accessible le théâtre étranger (XIXe–XXIe siècles)*, études réunies par M. Bouchardon et A. Ferry, Villeneuve d'Ascq 2017, s. 299–314.
- *Paralela Corneille'a i Racine'a w polskiej sztuce przekładu czasu klasycyzmu*, „Wiek Oświecenia” 2016, t. 32, s. 127–147.

Magdalena Bober-Jankowska

- *Wobec wieczności: Rozmowy Platona z uczniami swoimi*, cz. 1: *Rozmowa II. O człowieku, jego wielkości i nikczemności*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 2, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Warszawa 2017. [w serii:] „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, t. 5.

Paweł Bohuszewicz

- „*Pan Podstoli*”: *międzygatunkowe oscylowanie tekstu*, „Komunikaty Warmińsko-Mazurskie” 2017, nr 4, s. 667–691.
- *Tożsamość w trójkącie mimetycznym. Z dziejów narracyjnych reprezentacji miłości*, [w:] *Tożsamość, kultura, nowoczesność*, t. 2: *Czas i pamięć*, red. B. Morzyńska-Wrzosek, M. Kurkiewicz, I. Szczukowski, Bydgoszcz 2017, s. 35–49.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- *Chrześcijanin i obywatel w dyskursie politycznym drugiej połowy XVIII wieku*, [w:] *Wartości polityczne Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Struktury*

aksjologiczne i granice cywilizacyjne, red. A. Grześkowiak-Krwawicz i J. Axer, Warszawa 2017, s. 175–195.

- *Koncepcja narodu w polskim dyskursie końca XVIII wieku. Rozważania nad Konstytucją 3 maja*, [w:] *O ziemię naszą, nie waszą. Ideowe aspekty procesów narodotwórczych w Europie Środkowej i Wschodniej*, red. Ł. Adamski, Warszawa 2017, s. 135–151.

Tomasz Chachulski

- *Biblia a język poezji religijnej XVIII wieku*, [w:] *Wiek XVIII. Między tradycją a oświeceniową współczesnością. Hermeneutyka wartości religijnych*, red. B. Kuczera-Chachulska, T. Chachulski, współpraca J. Snopek, Warszawa 2017, s. 60–104. [w serii:] „Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości”, red. A. Nowicka-Jeżowa, t. 12.
- *Литература польского Просвещения (1740–1815). Краткий путеводитель для любопытствующих*, „Новая Польша” 2017, No 9, s. 55–64. [<https://novpol.org/ru/SJH5D-tq-/Literatura-polskogo-Prosvesheniya-17401815>].
- *O samotności. „Do Marcina Badeniego, kawalera Orderu Ś[więtego] Stanisława, przyjaciela”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 2, red. B. Mazurkowa i T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 203–218. [w serii:] „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, t. 5.

Maria Czeppe

- *Elektorzy w sukienkach. Wpływ duchowieństwa i kobiet na wyniki sejmików pod koniec panowania Augusta III. Rekonesans*, [w:] *Wokół wolnych elekcji w państwie polsko-litewskim XVI–XVIII w.*, red. M. Markiewicz, D. Rolnik, F. Wolański, Katowice 2016, s. 571–581.
- [wspólnie z D. Rolnikiem] *Świejkowski (Świejkowski, Szejkwowski, Swiejkowski) Jan Nepomucen h. Trzaska (ok. 1762–1837), deputat na Trybunał Koronny, targowiczanie*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 51, z. 3, Warszawa–Kraków 2017, s. 381–383.
- [wspólnie z D. Rolnikiem] *Świejkowski (Świejkowski, Szejkwowski, Swiejkowski) Michał h. Trzaska (ok. 1764–1822), poseł na Sejm Wielki, targowiczanie*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 51, z. 3, Warszawa–Kraków 2017, s. 389–390.
- *Z twarzą pełną surowości. Przykład egzekucji władzy rodziców u schyłku XVIII w.*, [w:] *Historia na źródłach oparta. Studia ofiarowane Profesorowi Tadeuszowi Srogoszowi w 65. rocznicę urodzin*, red. A. Stroynowski, Częstochowa 2017, s. 849–860.

Jolanta Czerzniewska

- *Historyk sztuki wobec opisów i komentarzy kolekcjonera... Słowo o zmaganiach z edycją rękopiśmiennych katalogów Stanisława Kostki Potockiego*, [w:] *O spuściznie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 251–265. [w serii:] „Wickelmann – Potocki. Nowe badania i dokumenty”, red. P. Jaskanis i M. Kunze, t. 3.

Roman Dąbrowski

- *Literatura polskiego oświecenia wobec deizmu. Zarys problemu*, [w:] *Wiek XVIII – między tradycją a oświeceniową współczesnością. Hermeneutyka wartości religijnych*, red. B. Kuczera-Chachulska, T. Chachulski, współpraca J. Snopek, Warszawa 2017, s. 193–233. [w serii:] „Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości”, t. 12.
- *Między Gimnazjum Wołyńskim a Uniwersytetem Wileńskim. Euzebiusz Słowacki jako nauczyciel i wykładowca*, „Wiek Oświecenia” 2017, t. 33, s. 87–120.
- *O pojęciu prawdopodobieństwa w świadomości estetyczno-literackiej późnego oświecenia*, [w:] *Loci (non) communes. Prace ofiarowane Profesor Marii Korytowskiej*, red. O. Płaszczewska, M. Siwiec, Kraków 2017, s. 59–69.
- *O źródłach prawdziwego pocieszenia: „Do Mądrości”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 2, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 17–34. [w serii:] „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, t. 5.
- *Pod patronatem XBW. Uwagi o „Przypadkach lubelskich” Wincentego Kamieńskiego*, [w:] *Aplauz najzacniejszej damie. Studia i szkice z kręgu literatury i kultury dawnej*, red. I. Maciejewska i A. Roćko, Olsztyn 2017, s. 287–301.

Szymon Piotr Dąbrowski

- *Kasztelanka na wydaniu. Małżeńskie perypetie Elżbiety z Branickich Sapieżyny*, „Śląskie Studia Polonistyczne” 2017, nr 2, s. 93–115.
- *Moralista o honorze: „Przeciwko pojedynkom”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 1, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 263–305. [w serii:] „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, t. 5.

Renata Dampc-Jarosz

- *Räume in den Briefen deutscher Romantikerinnen*, [w:] *Die Romantik in heutiger Sicht. Studien und Aufsätze*, red. G. B. Szewczyk, G. Jelitto-Piechulik, Dresden 2017, s. 61–73.

- *Sophie Tieck — pisarka niemieckiego romantyzmu w poszukiwaniu miłości*, [w:] *Sophie Tieck-Bernhardie, Fantazje i marzenia*, red. R. Dampc-Jarosz, N. Nowara-Matusik, Katowice 2017, s. 11–34.
- *Therese Forster-Huber — oświecona Niemka w oświeceniowej Polsce*, [w:] *Sławne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Roćko i M. Gór-ska, Warszawa 2017, s. 225–238.
- *„To wspaniałe miasto, tak bliskie sercu”*. *Topografia Rzymu w relacjach niemieckich podróżniczek XVIII i XIX wieku*, [w:] *Literatura a architektura*, red. J. Godlewicz-Adamiec i T. Szybisty, Kraków–Warszawa 2017, s. 331–344.

Ewa Danowska

- *Nowatorski program nauczania i wychowania w Gimnazjum Wołyńskim, późniejszym Liceum w Krzemieńcu (1805–1831)*, „*Studia Paedagogica Ignatiana*” 2016, nr 3, s. 79–88.
- *O porwaniu panny w dawnej Polsce*, [w:] *O przeszłości. Czasy — miejsca — ludzie. Księga jubileuszowa dedykowana Profesor Jadwidze Muszyńskiej*, red. W. Kowalski, Kielce 2016, s. 181–188.
- [wspólnie z A. Haratymem] *Świętosławski Wojciech Augustyn*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 51, z. 4, Warszawa–Kraków 2017, s. 443–445.
- *Urszula z Morsztynów Dembińska, starościna wolbromska — „krakowska carowa”*, [w:] *Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Roćko i M. Gór-ska, Warszawa 2017, s. 289–306.

Agata Demkowicz

- *Konflikt jezuitów i masonerii w „Elegii żałośnej, scil[icet], Tryumf franc-masonów z wygnania jezuitów z Petersburga” Wincentego Wierzbilowicza*, „*Tematy i Konteksty*” 2017, nr 7, s. 120–141.

Jerzy Dygdała

- *Czy i jak wydawać gazety pisane z XVIII wieku?*, [w:] *Edytorstwo źródeł: różne drogi — wspólny cel*, red. A. Perłakowski, Kraków 2017, s. 123–142. [w serii:] „*Studia edytorskie*”, t. 3.
- *Obraz Saksonii w Rzeczypospolitej w czasach saskich. Stan badań i postu-laty badawcze*, „*Czasy Nowożytne*” 2017, t. 30, s. 109–128.
- *Spory o starostwo człuchowskie w latach 1771–1772, czyli jak Karol Ra-dziwiłł „Panie Kochanku” i konfederaci barscy szukali pomocy u władz pruskich*, [w:] *Naród bez państwa na drogach do nowoczesności. Księżka jubileuszowa w 70. rocznicę urodzin Profesora Szczepana Wierchostaw-skiego*, red. M. Niedzielska, Toruń 2017, s. 213–234.

- *Z Torunia do Wilna podróż króla Stanisława zimą 1708 roku*, „Zapiski Historyczne” 2017, z. 2, s. 85–99.

Jolanta Dygul

- *La scena si finge in Venezia: l'identità della città lagunare nelle commedie italiane del Sei e Settecento*, „Studi Polacco-Italiani di Toruń / Toruńskie Studia Polsko-Włoskie” 2017, t. 13, s. 187–197. [<http://apcz.umk.pl/czasopisma/index.php/TSP-W/article/viewFile/TSP-W.2017.013/13557>].

Witold Filipczak

- *Instrukcje dla postów z Wielkiego Księstwa Litewskiego na Sejm Wielki. Uwagi na temat nowego litewskiego wydawnictwa źródłowego* [rec.: *Lietuvos Džidžiosios Kunigaikštystės seimelių instrukcijos (1788–1790)*, parengė R. Jurgaitis, A. Stankevič, A. Verbickienė, UAB „Vitae Litera”, Vilnius 2015, ss. 436], „Przegląd Nauk Historycznych” 2017, nr 2, s. 302–314. [artykuł recenzyjny ukaże się także w języku angielskim].
- *Relacje między liderami stronnictwa regalistycznego na terenie Ukrainy w latach 1783–1784*, [w:] *Historia na źródłach oparta. Studia ofiarowane Profesorowi Tadeuszowi Srogoszowi w 65. rocznicę urodzin*, red. A. Stroynowski, Częstochowa 2017, s. 667–680.
- *Sejmiki ziemi wiskiej 1780–1786*, [w:] *Sic erat in votis. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin. Rzeczpospolita w czasach nowożytnych*, red. M. Karkocha i P. Robak, Łódź 2017, s. 321–350.

Karin Friedrich

- *Obywatele i obywatelskość w wielonarodowej Rzeczypospolitej*, [w:] *Wartości polityczne Rzeczypospolitej obojga narodów. Struktury aksjologiczne i granice cywilizacyjne*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, współpraca J. Axer, Warszawa 2017, s. 119–150. [w serii:] „Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości”, t. 3.

Grzegorz Glabisz

- *Antoni Gorzeński (1710–1774) i Wojciech Rydzyński (1705–1770) — właściciele i posesorzy Dobrzyca w czasach saskich i stanisławowskich*, [w:] *Dawni właściciele Dobrzyca na tle swoich czasów*, red. S. Borowiak, Dobrzyca 2017, s. 58–75.

Krzysztof Gombin

- *Kościół Norbertanek w Imbramowicach. Dzieje budowy i wartości artystyczne*, [w:] *Trzechsetlecie konsekracji kościoła klasztornego Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Imbramowicach 1717–2017. Studia nad dziejami, sztuką i duchowością klasztoru*, red. B. Skrzydlewska, W. Żurek, Kielce 2017, s. 141–164.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- *Respublica Anglorum ou Monarchia Britannica. Les nobles républicains de la Rzeczpospolita (1569–1795) et le modèle de gouvernement anglais*, „Philosophical Enquiries. Revue des Philosophies Anglophones” 2017, nr 8, s. 61–77. [<http://www.philosophicalenquiries.com/>].
- *Rzeczpospolita – państwo czy wspólnota. Zmiany w systemie wartości w dyskursie politycznym wieku XVIII*, [w:] *Wartości polityczne Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Struktury aksjologiczne i granice cywilizacyjne*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, współpraca J. Axer, Warszawa 2017, s. 88–116. [w serii:] „Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości”, t. 3.
- *The Political Discourse of the Polish-Lithuanian Commonwealth: Towards an Analysis*, [w:] *Imaginations and Configurations of Polish Society: From the Middle Ages through the Twentieth Century*, ed. Y. Kleinmann and al., Göttingen 2017, s. 121–142.

Lucyna Harc

- *Nie tylko Podiebradowicze? Wątki czeskie na kartach Olsnographii Johanesa Sinapiusa*, [w:] *Czeska historia Śląska. Ze szczególnym uwzględnieniem Oleśnicy i Księstwa Oleśnickiego*, red. W. Mrozowicz, Wrocław–Oleśnica 2017, s. 153–161.

Stanisław Janeczek

- *Kołatajowska reforma Akademii Krakowskiej na tle przemian szkolnictwa wyższego w wieku XVIII*, „Wiek Oświecenia” 2017, t. 33, s. 39–85.
- *Reforma szkolna Stanisława Konarskiego w kontekście europejskim*, [w:] „*Pecunia servire debet sed non regere*”. *Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi Stanisławowi Dubielowi*, red. K. Wiak, P. Kaleta, Lublin 2017, s. 127–147.

Tomasz Jędrzejewski

- *Spór romantyków z klasykami. Próba rewizji historycznoliterackiej*, [w:]

Romantyzm warszawski. Literatura — życie literackie — myśl estetyczna, red. O. Kryszowski, Warszawa 2017, s. 17–56.

Monika Jusupović

- Uczestnicy sejmików kowieńskich w czasach Augusta III i Stanisława Augusta Poniatowskiego — teoria i praktyka, „Rocznik Lituanistyczny” 2016, t. 2, s. 127–141.

Irena Kadulska

- Pracownicy książki w Akademii Połockiej (1812–1820), „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica” 2016, z. 4: Na szlakach literatury... Prace literaturoznawcze i edytorskie ofiarowane Profesor Barbarze Wolskiej z okazji siedemdziesiątych urodzin oraz czterdziestopięciolecia pracy naukowej, s. 258–265.

Urszula Kosińska

- *Liberum veto jako narzędzie niszczenia sejmów przez państwa ościenne w czasach Augusta II*, „Biblioteka Epoki Nowożytnej” 2016, z. 4, s. 127–161. [druk: 2017].
- [rec.: Dorota Dukwicz, *Rosja wobec sejmu rozbiorowego warszawskiego (1772–1775)*, Instytut Historii PAN, Warszawa 2015, ss. 330], „Biblioteka Epoki Nowożytnej” 2016, z. 4, s. 207–214. [druk: 2017].
- [rec.: Hans Jürgen Bömelburg, Edmund Kizik, *Altes Reich und Alte Republik. Deutsch-polnische Beziehungen und Verflechtungen 1500–1806*, WBG Deutsch-Polnische Geschichte, Darmstadt 2014, ss. 214], „Kwartalnik Historyczny” 2017, nr 1, s. 147–153.
- *Wstęp*, [i redakcja tomu], „Biblioteka Epoki Nowożytnej” 2016, nr 4, s. 5–12. [druk: 2017].

Teresa Kostkiewiczowa

- „Jan Chrzyciel nowoczesnej poezji polskiej”. Wizerunek Franciszka Karpińskiego w „Nurcie” Wacława Berenta, [w:] (W) sieci modernizmu — historia literatury — poetyka — krytyka. Prace ofiarowane Włodzimierzowi Boleckiemu, red. A. Kluba i M. Rembowska-Płuciennik, Warszawa 2017, s. 193–202.
- *Podmiotowy wymiar cierpienia i niezłomności: „Przeciw samobójstwu. Filon do Palmiry”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 2, red. B. Mazurkowska i T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 141–157. [w serii:] „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, t. 5.

- *Spojrzenie i intymność. Wokół wiersza Elżbiety Drużbackiej „Opisanie oczu ciekawych Akteona”*, [w:] *Aplauz najzacniejszej damie. Studia i szkice z kręgu literatury i kultury dawnej*, Olsztyn 2017, s. 75–84.
- *Uwagi o szyku wyrazów w wierszach Ignacego Krasickiego*, [w:] *Metafora – Tekst – Dyskurs*, red. G. Grochowski, J. Kordys, J. Leociak, M. Prussak, Warszawa 2017, s. 275–290.

Jolanta Kowal

- *Ku czci „Ojca Narodów”: „Pieśń do Najjaśniejszego Imperatora Aleksandra, przez dwanaście panien ubogich, z powodu przybycia jego do Grodna, śpiewana”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 2, red. B. Mazurkowa, T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 181–198. [w serii:] *„Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”*, t. 5.
- *Polonais et étrangers: les nôtres et les autres dans le milieu universitaire de Vilnius en 1803–1825*, [w:] *Être en minorité, être minorité*, red. A. Staroń, S. Zacharow, Łódź 2017, s. 93–101.
- *Stan oświaty na Litwie porozbiorowej w perspektywie „Pamiętnika Wincentego Pola do literatury polskiej XIX w.”*, [w:] *Świat Wincentego Pola. Ziemia Pola. Mohortowskie kresy*, red. M. Król, M. Nowak, Lublin 2017, s. 127–144.

Danuta Kowalewska

- *Baby, wiedźmy, czarownice, kobiety magiczne w literaturze dawnej*, [w:] *Kobieta w kulturze i literaturze od antyku po XXI wiek*, red. M. Malinowska, Warszawa 2017, s. 99–112.
- *Bajka*, [w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918. Pojęcia – terminy – zjawiska – przekroje*, t. 1: A–M, red. J. Bachórz, G. Borkowska, T. Kostkiewiczowa, M. Rudkowska i M. Strzyżewski, Toruń–Warszawa 2016, s. 44–56.
- *Czarownica w literaturze polskiego oświecenia. Stereotyp i płęć*, „Acta Universitatis Lodziensis. Folia litteraria Polonica” 2016, z. 4, s. 53–67.
- *„Już nie wieśniaczka, ale elegantka”. Przestrzenie miejskie w „Malwinie” Marii Wirtemberskiej*, [w:] *Antropologia kultury mieszczańskiej*, red. J. Ławnikowska-Koper i L. Rożek, Częstochowa 2016, s. 221–232. [w serii:] *„Prace Naukowe Akademii Jana Długosza w Częstochowie: Prace interdyscyplinarne”*, t. 9.
- *Negatywny stereotyp niewiasty w literaturze polskiego oświecenia. Wybrane przykłady*, [w:] *Kądział – kotyska – łoże. Atrybuty kobiecości na przestrzeni dziejów*, red. A. Głowacka-Penczyńska, K. Grysińska-Jarmuła, M. Opiola-Cegiełka, Bydgoszcz 2017, s. 77–88.

- *O skutkach pewnego buntu w pszczelim ulu: „Pszczoly”*, [w:] *Czytanie Trembeckiego*, red. W. Kaliszewski, J. Snopek, B. Mazurkova, Warszawa 2016, s. 91–108.
- *Satyra*, [w:] *Słownik polskiej krytyki literackiej 1764–1918. Pojęcia – terminy – zjawiska – przekroje*, t. 2: N–Z, red. J. Bachórz, G. Borkowska, T. Kostkiewiczowa, M. Rudkowska i M. Strzyżewski, Toruń–Warszawa 2016, s. 531–542.
- *Skarga nieszczęśliwego męża: „Wezyr Gijafar do Haruna al-Raszid”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 1, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 69–93. [w serii:] *„Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”*, t. 5.
- *Sława Agnieszki Truskolaskiej w Warszawie*, [w:] *Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Roćko, M. Górską, Warszawa 2017, s. 355–380.

Jacek Kowalkowski

- *Uzupełnienie do Nekrologu żukowskiego (na marginesie odnalezienia nieznanego rękopisu ks. Jana Gotfryda Borka)*, „Acta Cassubiana” 2017, nr 19, s. 440–446.

Katarzyna Kuras

- *Ceremony and Space: Contact Between the Nobles and the Monarch from the 16th to 18th Centuries in the Polish-Lithuanian Commonwealth*, „Annales Universitatis Apulensis. Series Historica” 2016, z. I, s. 35–62.
- *Talmon (Talmond) de Maria Anna z Jabłonowskich (1701–1773)*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 52, z. 1, Warszawa–Kraków 2017, s. 132–135.

Andrzej Link-Lenczowski

- *August II i Jerzy I wobec wyzwań doby popołtawskiej*, [w:] *Nulla dies sine linea. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Rokowi w 70. rocznicę urodzin*, red. E. Kościk, F. Wolański, R. Żerelik, Toruń 2017, s. 303–317. [w serii:] „Staropolski Ogląd Świata”.
- *Kilka uwag o zmianach społecznych, świadomości i kultury w czasach saskich w kontekście osiągnięć i perspektyw badawczych ostatnich lat*, [w:] *Sic Errat in Votis. Europa i świat w czasach nowożytnych. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin*, red. M. Karkocha i P. Robak, Łódź 2017, s. 355–366.
- *L'apparition du frankisme dans la République nobiliaire polonaise. Ambiguïté des intérêts et des sentiments*, [w:] *Entre judaïsme et christianisme: les conversions en Europe de l'époque moderne à l'apparition de l'antisémitisme*

politique, red. P. Ferruta, M. Dumont et D. Tollet, Paris–Louvain 2017, s. 51–60.

- *Starosta gnieźnieński Adam Śmigielski – polski Achilles i Hektor doby wojny północnej? Na tropach legendy*, [w:] *Historia na źródłach oparta. Studia ofiarowane Profesorowi Tadeuszowi Srogoszowi w 65. rocznicę urodzin*, red. A. Stroynowski, Częstochowa 2017, s. 247–257.
- *Wettynowie i elity polsko-litewskiej Rzeczypospolitej w perspektywie przemian do 1717 roku*, [w:] *Polacy i świat, kultura i zmiana. Studia historyczne ofiarowane Profesor Halinie Florkowskiej-Frančic*, zebrali J. Lencznarowicz, J. Pezda, A. A. Zięba, Kraków 2016, s. 33–37.

Justyna Łukaszewicz

- *Traduttori dall’italiano nella Polonia del secolo dei Lumi: ambasciatori o legislatori?*, [w:] *Il traduttore errante: Figure, strumenti, orizzonti*, a cura di E. Jamrozik, D. Prola, Warszawa 2017, s. 45–54.

Walentyna Łoś

- *Документи з архіву Почаївської Лаври у Кракові: повернення до історичного обігу та історична доля* [*Dokumenty z archiwum Ławry Poczajowskiej w Krakowie: historyczny los oraz powrót do obrotu historycznego*], „Боховітiновський Щорічник” 2015/2016, s. 282–290. [druk: 2017].
- *Трансформація візії старця-інока у книзі чудес Почаївської Богородиці як один із виявів піднесення престижу ЧСВВ* [*Чину Святого Василя Великого*]: *постановка питання* [*Transformacja wizji prawosławnego mnicha w księdze cudów Poczajowskiej Bogurodzicy jako jeden z przejawów wzrostu prestiżu Zakonu oo. Bazylianów: sformułowanie problemu*], [w:] *Історія релігій в Україні, науковий щорічник*, Львів 2017, s. 488–497.

Iwona Maciejewska

- *Elżbiety Drużbackiej portrety kobiet roztropnych*, [w:] *Aplauz najzaczniejszej damie. Studia i szkice z kręgu literatury i kultury dawnej*, red. I. Maciejewska, A. Ročko, Olsztyn 2017, s. 197–210.

Krystyna Maksimowicz

- *Refleksja nad życiem, kondycją ludzką i sensem egzystencji: „Do Ignacego Potockiego, pisarza lit[ewskiego], po śmierci żony jego, Elżbiety z książąt Lubomirskich”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 1, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 309–326. [w serii:] „Czytanie Potętów Polskiego Oświecenia”, t. 5.

- *Stanisława Kostki Potockiego wiersze do żony*, [w:] *O spuściźnie literackiej Stanisława Kostki Potockiego. Studia i szkice*, red. D. Folga-Januszewska i T. Chachulski, Warszawa 2018, s. 75–82. [w serii:] „Wickelmann – Potocki. Nowe badania i dokumenty”, red. P. Jaskanis i M. Kunze, t. 3.
- *Wokół konkurów do ręki Konstancji Małgorzaty z Lubomirskich Rzewuskiej (1761–11 X 1840)*, [w:] *Aplauz najzacniejszej damie. Studia i szkice z kręgu literatury i kultury dawnej*, red. I. Maciejewska, Olsztyn 2017, s. 225–235.

Małgorzata Marcinkowska-Malara

- *Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia „Nad tekstami Karpińskiego” – Klewinowo, 16–21 maja 2016 roku*, „Wiek Oświecenia” 2017, t. 33, s. 273–276.
- *Modlitwa o zachowanie czystości z drugiej połowy XVIII wieku*, „Terminus” 2016, z. 2, s. 189–209.
- *Trudy i nadzieje poszukiwania: „Pasterz do owieczki straconej”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 1, red. T. Chachulski, B. Mazurkova, Warszawa 2017, s. 15–25.

Bożena Mazurkova

- *Młodzi łódzcy edytorzy o podróżach i innych ludzkich doświadczeniach*, „Napis” 2016, t. 22, s. 271–283. [druk: 2017].
- *Oczekiwania i deklaracje w czas życiowej zimy: „Do mojej przyszłej”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 2, red. B. Mazurkova i T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 161–177. [w serii:] „Czytanie Poetów Polskiego Oświecenia”, t. 5.
- *O emocjonalnych i towarzyskich aspektach listów Aleksandra Linowskiego do Adama Kazimierza Czartoryskiego*, [w:] *Epistolografia w dawnej Rzeczypospolitej*, t. 7, *Literatura, historia, język*, red. P. Borek i M. Olma, Kraków 2017, s. 127–140.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- *Pinck Franciszek*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 95, Berlin–Boston 2017, s. 519–520.
- *Plersch Johann Georg*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 96, Berlin–Boston 2017, s. 140–141.
- *Redler Johann Chrisostom*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 98, Berlin–Boston 2018, s. 83–84. [druk: 2017].

- Righi Tommaso, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker*, t. 98, Berlin–Boston 2018, s. 521–522. [druk: 2017].

Joanna Orzeł

- *Co przekazać potomności o Szwecji, czyli wątki szwedzkie w „Memoriale dziadowskim” Adama Jana Warakomskiego*, [w:] *Sic errat in votis. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin. Europa i świat w czasach nowożytnych*, red. M. Kar-kocha, P. Robak, Łódź 2017, s. 243–257.
- *Kultura szlachecka*, [w:] *Pałac jednego króla, dwóch państw i dwóch kultur. Unia polsko-saska 1697–1763*, red. S. Roszak, A. Wieczorek, R. Adamczyk-Nowak, P. A. Stasiak, Kutno [2017], s. 21–28.
- *Poszukiwanie rodowodu Rzeczypospolitej Obojga Narodów przez autora „Skarbca rozmaitych sciencyi...”*, [w:] *Stan badań nad wielokulturowym dziedzictwem dawnej Rzeczypospolitej*, t. 7, red. W. Walczak, K. Łopatecki, Białystok 2017, s. 389–414.
- *The Gliniany rokosz — How the Tradition to Rebel Against the King in Polish-Lithuanian Commonwealth was Established*, [w:] *History and Politics: Remembrance as Legitimation*, ed. K. Kačka, R. Schattkowsky, Cambridge 2017, s. 185–207. [w serii:] „CGS Studies”, vol. 6.
- *Zmysły a rozum. Paryskie wykłady fizyki eksperymentalnej opata Nolleta w dzienniku Józefa Jerzego Hylzena*, [w:] *Sarmacki sensualizm*, red. F. Wołański, Toruń 2017, s. 117–126. [w serii:] „Staropolski Ogląd Świata”.

Magdalena Ożarska

- *Beyond the Old Polish „Hic Mulier”: Regina Salomea née Rusiecka, Secundo Voto Pilsztynowa and her Memoir*, „Studia Filologiczne UJK” 2016, t. 29, cz. 1, s. 141–156.
- *Claire Clairmont’s „The Pole” (1832): Re-Inventing the Traumatic Summer of 1822*, [w:] *Studies in English Literature and Culture: Festschrift in Honour of Professor Grażyna Bystydzińska*, red. A. Kędra-Kardela, A. Kędzińska, M. Pypeć, Lublin 2017, s. 197–205.
- *Łucja Rautenstrauchowa*, [w:] *The Literary Encyclopedia*, t. 1.8.3: *Polish Writing and Culture*, ISSN 1747-678X, <http://www.litencyc.com/php/speople.php?rec=true&UID=13860>.
- *Maria Wirtemberska*, [w:] *The Literary Encyclopedia*, t. 1.8.3: *Polish Writing and Culture*, ISSN 1747-678X, <http://www.litencyc.com/php/speople.php?rec=true&UID=13859>.

- Regina Salomea Pilsztynowa, [w:] *The Literary Encyclopedia*, t. 1.8.3: *Polish Writing and Culture*, ISSN 1747-678X, <http://www.litencyc.com/php/speople.php?rec=true&UID=13861>.

Piotr Paluchowski

- *Drukowane kalendarze autorstwa Johanna Kulmusa (1689–1745)*, [w:] *Wybrane problemy historii medycyny. Pięć perspektyw*, red. A. Magowska i K. Pękacka-Falkowska, Poznań 2017, s. 24–33.

Maciej Parkitny

- *Świadomość religijna Ignacego Krasickiego w kręgu fideizmu i oświeceniowego sceptycyzmu*, [w:] *Wiek XVIII — między tradycją a oświeceniową współczesnością. Hermeneutyka wartości religijnych*, red. B. Kuczera-Chachulska, T. Chachulski, współpraca J. Snopek, Warszawa 2017, s. 234–280.

Magdalena Patro-Kucab

- „Felińska? twych zaszczytów nie będę tu głosić”. *Józefa Omiecińska w świetle listów, wierszy i pamiątek dziesiętnastowiecznych*, [w:] *Études sur le texte dédiées à Halina Grzmil-Tylutki*, red. J. Górnikiewicz, B. Marczuk i I. Piechnik, Kraków 2016, s. 399–411.
- *Listy Alojzego Felińskiego do Michała Wyszковского, czyli o wzajemnej relacji listu i dialogu*, [w:] *Tradycja retoryczna w kulturze oświecenia i romantyzmu*, red. A. Seweryn i M. J. Gondek, Lublin 2016, s. 141–164.
- *Michał Wyszkowski w roli laudatora (Krótka wiadomość o życiu i pismach Konstantyna Tyminieckiego)*, [w:] *Ekologia języka*, red. E. N. Serdobinceva, Penza 2017, s. 215–224.
- *Rola percepcji zmysłowej w opisie „czasów kontuszowych”. Osowa Alojzego Felińskiego we wspomnieniach Ewy Felińskiej z Wendorffów*, [w:] *Zmysły. Aspekty językowo-kulturowe*, red. G. Filip, K. Ożog i R. Słabczyński, Rzeszów 2017, s. 64–77.

Edyta Pętkowska

- *Aleksandra z Lubomirskich Potocka — dama przełomu XVIII i XIX wieku*, [w:] *Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Ročko, M. Górska, Warszawa 2017, s. 211–224.
- *Wzorowa edycja ważnych źródeł [rec.: Correspondance de Stanislas-Auguste avec Catherine II et ses plus proches collaborateurs (1764–1796), édition, introduction et commentaires Zofia Zielińska, traduction de l’introduction et des commentaires Krystyna Zaleska, Wydawnictwo Arcana, Kraków 2015]*, „Wiek Oświecenia” 2017, t. 33, s. 145–150.

Wojciech Piotrowski

- Wojciech Piotrowski, *Założenia dotyczące badań geografii literackiej wschodnich ziem dawnej Rzeczypospolitej (1700–1900)*, „*Studia Słowiaoznawcze*” 2016, t. 12, s. 285–314.

Paweł Pluta

- *Z sercem rozmowa: „Sumienie”*, [w:] *Czytanie Karpińskiego*, cz. 1, red. B. Mazurkova, T. Chachulski, Warszawa 2017, s. 171–190.

Jolanta Polanowska

- *Mokotów (część górna) — maison de plaisance à goût champêtre w tonacji malowniczej*, [druga część monografii rezydencji Izabelli Lubomirskiej], „*Biuletyn Historii Sztuki*” 2017, nr 3, s. 471–508.
- *Oleszczyński Antoni*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon (AKL)*, t. 93, München 2017, s. 301.
- *Peczarski Feliks*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon (AKL)*, t. 94, München 2017, s. 499–500.
- *Peszka Józef, Pfanhauser Franciszek*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon (AKL)*, t. 95, München 2017, s. 219–220; 316–317.
- *Pitschman Josef, Postempski Roman*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon (AKL)*, t. 96, München 2017, s. 80–81; 398.
- *Rejchan Künstler-Familie: Alojzy, Florian, Józef, Mateusz, Stanislaus; Richter Maler- und- Zeichner-Familie: Joseph, Willibald*, [w:] *Allgemeines Künstlerlexikon (AKL)*, t. 97, München 2018, s. 203–206; 433–435.

Bożena Popiołek

- *„Będzie to pałac osobliwej magnificencji...”: rzecz o warszawskim pałacu Józefa Wandalina Mniszcha, marszałka wielkiego koronnego*, [w:] *Nulla dies sine linea. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Rokowi w 70. rocznicę urodzin*, red. E. Kościak, F. Wolański, R. Żerelik, Toruń 2017, s. 205–218. [w serii:] „*Staropolski Ogląd Świata*”.
- *Kobieta zaradna: Konstancja Marianna z Potockich Szczukowa, podkanclerzyna litewska*, [w:] *Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Roćko i M. Górka, Warszawa 2017, s. 21–40.
- *O gazetach pisanych i nie tylko* [rec.: J. Dygdała, *Od Augusta II do Augusta III. Doniesienia z Warszawy Andrzeja Cichockiego z lat 1732–1734*, Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Warszawa 2016, ss. 494], „*Rocznik Historii Prasy Polskiej*” 2017, z. 2, s. 127–133.
- [wspólnie z U. Kicińską] *Panie Zamoyskie: Anna Franciszka z Gnińskich, Teresa z Potockich i Urszula z Kalińskich — okruchy biografii w świetle ko-*

- respondencji i aktów ostatniej woli*, „Kwartalnik Historii Kultury Materialnej” 2017, nr 1, s. 19–38.
- *Trudne początki drukowanej prasy polskiej* [rec.: D. Hombek, *Dzieje prasy polskiej. Wiek XVIII (do 1795 r.)*, Kielce 2016], „Rocznik Historii Prasy Polskiej” 2017, z. 3, s. 109–113.
  - *Widz, słuchacz, smakosz – przyjemności w życiu szlachty przełomu XVII i XVIII w.*, [w:] *Sarmacki sensualizm*, red. F. Wolański, Toruń 2017, s. 266–279. [w serii:] „Staropolski Ogląd Świata”.
  - *Zamiana ról: Królowa Maria Kazimiera d’Arquien Sobieska i Elżbieta z Lubomirskich Sieniawska, kasztelanowa krakowska*, [w:] *Maria Kazimiera Sobieska (1641–1716): w kręgu rodziny, polityki i kultury*, red. A. Kalinowska, P. Tysza, Warszawa 2017, s. 167–194.

Natalia Rezmer-Mrówczyńska

- *Wizerunki kobiet w literaturze polskiego oświecenia. Doświadczenie ciała i poszukiwanie tożsamości*, [w:] *Kobieta w kulturze i literaturze od antyku po XXI wiek*, red. M. Malinowska, Warszawa 2017, s. 155–167.

Dariusz Rolnik

- *Autorytet – przywódca – opoka. W poszukiwaniu fundamentów trwałości Rzeczypospolitej w rzeczywistości politycznej czasów stanisławowskich po I rozbiórce*, [w:] *Historia na źródłach oparta. Studia ofiarowane Profesorowi Tadeuszowi Srogoszowi w 65. rocznicę urodzin*, red. A. Stroynowski, Częstochowa 2017, s. 729–738.
- *Leonard Marcin Świeykowski wojewoda podolski i jego najbliżsi w kręgu najwyższych władz targowickich*, [w:] *Sic erat In votis. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin. Rzeczpospolita w czasach nowożytnych*, red. M. Karkocha i P. Robak, Łódź 2017, s. 407–432.
- *Materiały do badań dziejów Litwy XVII–XIX wieku w Archiwum Jeleńskich. O polityce, społeczeństwie, gospodarce i litewskim rodzie Jeleńskich*, [w:] *Вялікае Княства Літоўскае: палітыка, эканоміка, культура*, ч. 1, Мінск 2017, s. 477–490.
- *Order Świętego Stanisława w Rzeczypospolitej – jego dzieje i znaczenie (1764–1795)*, [w:] *Order Świętego Stanisława. 250 lat historii*, red. D. Nawrot, Będzin–Katowice 2017, s. 33–69.
- [wspólnie z M. Czepe] *Świeykowski Jan Nepomucen*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 51, z. 3, Warszawa–Kraków 2017, s. 381–383.
- *Świeykowski Leonard Marcin*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 51, z. 3, Warszawa–Kraków 2017, s. 383–388.

- [wspólnie z M. Czeppe] *Świewkowski Michał*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 51, z. 3, Warszawa–Kraków 2017, s. 389–390.
- Urszula Tarnowska z Ustrzyckich i jej pamiętniki. O mentalności i świadomości „dam polskich” końca XVIII w., [w:] *Nulla dies sine linea. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Rokowi w 70. rocznicę urodzin*, red. E. Kościk, F. Wolański, R. Żerelik, Toruń 2017, s. 173–186. [w serii:] „Staropolski Ogląd Świata”.

Janusz Ryba

- Jules Klaproth, *Notice sur l’Archipel de Jean Potocki, situé dans la partie septentrionale de la Mer Jaune*, edycja tekstu oryginalnego, przekład, opracowanie, wstęp J. Ryba, „Wiek Oświecenia” 2016, t. 32, s. 160–189. [druk: 2017].
- *Kobiece „société” oświeceniowe. Anna Teresa Potocka*, [w:] *Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Ročko i M. Górska, Warszawa 2017, s. 183–194.

Marie-Christine Skuncke

- *Press Freedom in the Riksdag 1760–62 and 1765–66*, [w:] *Press Freedom 250 Years: Freedom of the Press and Public Access to Official Documents in Sweden and Finland — a living heritage from 1766*, Stockholm 2017, s. 109–144. [<http://www.riksdagen.se/sv/bestall-och-ladda-ned/andra-sprak/>].
- *Suède, Europe, Japon: Le botaniste Carl Peter Thunberg sur le marché international*, „La Révolution française. Cahiers de l’Institut d’histoire de la Révolution française” 2018, 13: *Pratiques et enjeux scientifiques, intellectuels et politiques de la traduction (vers 1660–vers 1840)*, vol. 2: *Les enjeux scientifiques des traductions entre Lumières et Empire*, red. P. Bret et J. L. Chappey, online publication: <http://journals.openedition.org/lrf/1863>.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- *Kosakovskiu ir Platono Zubovo ryšiai Rusijos intervencijos ir antrojo Abiejų Tautų Respublikos padalijimo kontekste*, „Istorija” 2017, nr 1, s. 24–47.
- *Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės konfederacinių teismų kanceliarijų notarinės funkcijos 1792–1793 metais*, [w:] *Antrasis Lietuvos Statutas: Temidės ir Klėjos teritorijos*, red. I. Valikonytė, Vilnius 2017, s. 187–188.
- *O Referendum Konstytucji 3 Maja raz jeszcze: sejmiki egzulanckie i inflanckie 1792 roku*, „Studia Historyczne” 2016, z. 2, s. 233–247. [druk: 2017].

- *Prancūzijos revoliucijos atgarsiai 1793 m. Gardino seimo retorikoje* [w]: *Historia universalis in Lithuania: mokslo darbai: tęstinis mokslinis šviečiamasis leidinys*, t. 3, Vilnius 2017, s. 41–65.
- *Скарбовая адміністрацыя табачнай монопаліі в Вялікім княстве Літоўскім (1781–1794 гг.)*, [w]: *Вялікае Княства Літоўскае: налітыка, эканоміка, культура: зб. нав. арт. у 2 ч., ч. 2*, уклад. А. А. Скеп’ян, рэдкал. У. Р. Гусакоў [i інш.], Мінск 2017, s. 128–145.
- *Tarp plunksnos, stryko ir etmono buožės: Mykolo Kazimiero Oginskio valstybinės veiklos horizontai* [Between the plume, the bow and the hetman’s mace: The broads horizons of Michał Kazimierz Ogiński’s state activities], [w]: *Slanime atgijusi Antika. Lietuvos etmono Mykolo Kazimiero Oginskio gobelenai* [Antiquity Comes Alive in Slonim], red. V. Dolinskas, Vilnius 2017, s. 18–37. [w serii:] „Lietuvos Didžiųjų Kunigaikščių Rūmų Parodų Katalogai“, t. XIII.
- *The Modernisation of the Court System in the Grand Duchy of Lithuania: Changes to the Organisation of the Local District Courts and Regulation of Judges’ Duties in 1764–1793*, „Lithuanian Historical Studies“ 2017, vol. 21, s. 1–30.

Angela Sołtys

- *Kolekcja dla króla czy marketing? Prawda i legenda o królewskiej kolekcji obrazów w Dulwich*, [w:] *Oświeceniowa republika władców. Rezydencje, kolekcje, mecenat*, t. 2, red. A. Pieńkos, Warszawa 2017, s. 229–257.
- *Stanisław August i jego rodzeństwo. Historia jednego pokolenia*, „Rambler. Pismo historyczne“ 2017, t. 1, s. 23–44.

Krystyna Stasiewicz

- [rec.: *Gdybym Cię, moje Serce, za męża nie miała, żyć bym nie mogła. Listy Magdaleny z Czapskich do Hieronima Floriana Radziwiłła z lat 1744–1759*, wstęp i oprac. I. Maciejewska, K. Zawilska, Olsztyn 2016], „Prace Literaturoznawcze“ 2017, nr 5, s. 297–300.
- *Zabłyśnąć wśród słynnych — to dopiero sztuka! Przypadek Elżbiety Drużbackiej*, [w:] *Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Ročko, M. Górka, Warszawa 2017, s. 117–130.

Katarzyna Stelmasiak

- *Amerykańsko-francuskie stosunki dyplomatyczne w latach 1784–1789 w opiniach Thomasa Jeffersona*, [w:] *Sic erat in votis. Europa i świat w czasach nowożytnych. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi*

w sześćdziesiątą rocznicę urodzin, red. M. Karkocha, P. Robak, Łódź 2017, s. 289–309.

- *Obraz Massachusetts w przededniu wybuchu rewolucji amerykańskiej w relacjach Johna i Abigail Adamsów, 1764–1774*, [w:] *Czas Wojny, Czas Pokoju: Stany Zjednoczone Ameryki od Niepodległości do Współczesności*, t. 4, red. Ł. Niewiński, Oświęcim 2017, s. 19–35.

Kamila Szymańska

- *Dzieła pietystów w księgozbiorach Leszna w XVIII wieku*, [w:] *Życie duchowe na ziemi wschowskiej i pograniczu wielkopolsko-śląskim*, red. M. Małkus, K. Szymańska, Wschowa–Leszno 2017, s. 433–445.
- *Drukarnie Wschowy i Szlichtyngowej w XVII i XVIII wieku w służbie Słowa*, [w:] *Verbum Domini manet in aeternum. Wschowski Syjon – centrum wielkopolskiego protestantyzmu*, katalog wystawy, Wschowa 2017, s. 125–136.

Artur Timofiejew

- *„Hamlet” jako seulement Franciszka Morawskiego w polemice z klasycystyczną koncepcją tragedii*, [w:] *Polska krytyka teatralna XIX wieku. Postaci i zjawiska*, red. M. Gabrys-Sławińska, Lublin 2017, s. 11–21.

Ferenc Tóth

- *Bercsényi László, a franciaország huszárság megteremtője, „Programok és tanulmányok”* 2017, s. 197–207.
- *Continuité et discontinuité de l’histoire hongroise à l’époque des grands changements*, [w:] *Réécriture de l’Histoire en Europe centrale et orientale après 1989*, red. S. Fiszer, A. Nivière, Nancy 2017, s. 165–178.
- *„Ex Turcia nulla redemptio”: 1717 – II. Rákóczi Ferenc fejedelem török földre lép, „Magyar Tudomány”* 2017, nr 9, s. 1144–1154.
- *Le duc Charles V de Lorraine et son temps (1643–1690)*, [w:] *Journal des campagnes du duc Charles V de Lorraine*, red. F. Tóth, Paris 2017, s. 19–162.
- [wspólnie z G. Pálffy] *Les couronnements en Hongrie à l’époque moderne (1526–1792). Représentations et outils politico-diplomatiques*, „Revue d’Histoire Diplomatique” 2017, nr 3, s. 253–276.
- *Les pays arabo-musulmans de l’Empire ottoman vus par un écrivain voyageur contemporain de Rousseau: Les Mémoires de François de Tott (1733–1793)*, [w:] *Rousseau, les Lumières et le monde arabo-musulman: Du XVIIIe siècle aux printemps arabes*, red. P. Pellerin, Paris 2017, s. 67–84.
- *Lotaringiai V. Károly herceg hadjáratainak naplója: a törökellenes magya-*

- rországi hadjáratok 1683–1688 közötti szakaszának fontos forrása, „Had-történelmi Közlemények” 2017, nr 3, s. 745–779.
- Montecuccoli, *le premier théoricien de la guerre moderne*, [w:] Raimondo Montecuccoli, *Mémoires ou Principes de l’art militaire*, Paris–Budapest 2017, s. 13–45.
  - [wspólnie z M. Laurencinem] *Szent Márton magyar lovasként való ábrázolása a tours-i Szent Márton-bazilika káptalanjának 1635-ös breviáriumában*, „Magyar Könyvszemle” 2017, nr 9, s. 1144–1154.
  - *Zrínyi és a franciák Magyarországon 1664-ben*, [w:] *Határok fölött: Tanulmányok a költő, katona, államférfi Zrínyi Miklósról*, red. J. Padányi, S. Bene, P. Fodor, G. Hausner, Budapest 2017, s. 289–298.

Monika Urbańska

- *Parateksty w powieściach Anny Mostowskiej*, [w:] *Tekst, Pretekst, Paratekst*, red. E. Miłkoła, Łódź 2017, s. 137–148.

Agnieszka Whelan

- *Izabela Czartoryska — Fety, jarmarki i amour propre*, [w:] *Słynne kobiety w Rzeczypospolitej XVIII wieku*, red. A. Ročko, M. Górka, Warszawa 2017, s. 259–274.
- *Izabela Czartoryska and the Catholic devotion in the eighteenth century Polish garden*, [w:] *Women, Enlightenment and Catholicism: a global biographical history*, red. U. Lehner, Oxford 2017, s. 216–228.

Stanisław Witecki

- [wspólnie z J. Szady] *Księgozbiory parafialne — tradycja i perspektywy badawcze*, [w:] *Rola Kościoła w dziejach Polski. Kościoły w Rzeczypospolitej*, red. J. Krochmal, Warszawa 2017, s. 746–756.
- *Oświeceniowy kanon lektur i jego recepcja wśród płockiego duchowieństwa parafialnego w czasach biskupa Michała Jerzego Poniatowskiego*, „ZNUJ Prace Historyczne” 2017, z. 3, s. 515–538.
- *Oświecony katolicyzm trydencki. Księgozbiory duchowieństwa parafialnego diecezji płockiej w okresie pontyfikatu biskupa Michała Jerzego Poniatowskiego*, „Wiek Oświecenia” 2017, t. 33, s. 149–186.
- *Theory and practice of parochial preaching in the late 18th-century Polish-Lithuanian Commonwealth*, „Slověne = Словѣне. International Journal of Slavic Studies” 2017, nr 2, s. 597–621.
- *Tradition and novelty in homilies of Samuel Wysocki — the most popular Polish preacher in the late 18th century*, [w:] *Obsah — Forma: sborník*

příspěvků z mezinárodní konference studentů doktorských programů = Content — Form: the proceedings of the international conference for doctoral students, red. M. Nová, M. Opatrná, Praha 2017, s. 193–199.

Stepan Zakharkevich

- [wspólnie z A. M. Nazaranka], *Феномен этнічных меншасцей у еўрапейскай традыцыі*, [w:] *Этнічныя меншасці ў Еўрапейскім Саюзе: асноўныя прававыя крыніцы: вучэб.-метад. дапам, навук. рэд., склад.*, пер. на беларус. мову С. А. Захаркевіч, А. М. Назаранка, рэдкал. А. Г. Каханюўскі (старш.) [і інш.], Мінск 2017, s. 7–18.
- [wspólnie z T. A. Nawahrodskim] *Этнічныя меншасці, якія гістарычна склаліся ў Беларусі*, [w:] *Этнічныя меншасці ў Еўрапейскім Саюзе: асноўныя прававыя крыніцы: вучэб.-метад. дапам, навук. рэд., склад.*, пер. на беларус. мову С. А. Захаркевіч, А. М. Назаранка, рэдкал. А. Г. Каханюўскі (старш.) [і інш.], Мінск 2017, s. 260–292.
- *Историко-культурное наследие этнических меньшинств Беларуси*, [w:] *Dziedzictwo kulturowe Europy Środkowej w białorusko-polskiej perspektywie badawczej*, red. M. Jarnecki, A. Bednarczyk, Poznań 2016, s. 63–70.

Izabella Zatorska

- *D'Alembert et la Pologne*, „Revue de Métaphysique et de Morale” 2017, nr 1, s. 31–43.
- *Les Hottentots versus les Madécasses dans les discours savants des 17e et 18e siècles, Continuités et ruptures des sources du savoir sur l’Afrique aux 17e et 18e siècles*, Pau 2017, s. 65–78. [w serii:] „Les Cahiers du GRREA 17/18”, nr 1.
- *Marivaux, Mercier, Rétif: trois „anti-badauds” dans les rues de Paris au XVIIIe siècle*, [w:] *Le Badaud et le Regardeur*, red. J. Kornhauser, I. Piechnik, Kraków 2017, s. 124–140.
- „Postkrytyczna” powieść Marivaux, czyli kuchnia poliwalentna, [w:] *Literatura od kuchni w kręgu dawnej kultury krajów romańskich*, red. A. Gęsicka, Toruń 2017, s. 127–147.

Zofia Zielińska

- *Nowe światła polskiego tworzenie*, „Mówią Wieki” 2017, nr 8, s. 12–15.
- *Polemika Szymona Askenazego i Bronisława Dembińskiego (1903–1904)*, „Kwartalnik Historyczny” 2017, nr 1, s. 5–42.
- „Przymierze polsko-pruskie” Szymona Askenazego — *miejsce w historiografii*, [w:] *Krakowska szkoła historyczna a Polskie Towarzystwo Histo-*

ryczne. *Studia historiograficzne*, red. P. Biliński, P. Plichta, Warszawa–Kraków 2017, s. 193–215.

Michał Zwierzykowski

- *Nieznane źródło z 1778 r. do dziejów zamku poznańskiego i starostwa generalnego Wielkopolski*, [w:] *Nulla dies sine linea. Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Rokowi w 70. rocznicę urodzin*, red. E. Kościk, F. Wolański, R. Żerelik, Toruń 2017, s. 573–586. [w serii:] „Staropolski Ogląd Świata”.
- *Pochodzenie i kariera Aleksandra Mikołaja Gorzeńskiego (1671–1754). Od drobnej szlachty do kręgów elity wielkopolskiej*, [w:] *Dawni właściciele Dobrzyca na tle swoich czasów*, red. S. Borowiak, Dobrzyca 2017, s. 37–57.
- *Poetyckie echo sporów politycznych w Wielkopolsce w początkach lat osiemdziesiątych XVII wieku*, [w:] *Sic erat in votis. Studia i szkice ofiarowane Profesorowi Zbigniewowi Anusikowi w sześćdziesiątą rocznicę urodzin. Rzeczpospolita w czasach nowożytnych*, red. M. Karkocha, P. Robak, Łódź 2017, s. 215–239.
- *„Sine iustitia in libertate żyć nie chcemy”. Prawo i sprawiedliwość w dyskursie politycznym kampanii sejmowych lat 1696–1762*, [w:] *Wartości polityczne Rzeczypospolitej obojga narodów. Struktury aksjologiczne i granice cywilizacyjne*, red. A. Grześkowiak-Krwawicz, J. Axer, Warszawa 2017, s. 264–288.
- [wspólnie z I. Kraszewskim] *Święcicki Mikołaj Stanisław*, [w:] *Polski Słownik Biograficzny*, t. 51, z. 3, Warszawa–Kraków 2017, s. 459–466.

PRACE PROWADZONE PRZEZ CZŁONKÓW TOWARZYSTWA

Michał Bajer

- *Oświeceniowe spolszczenia tragedii Corneille’a i Racine’a*. Praca obejmuje okres od lat 1740 do 1830. Część pierwsza proponuje szczegółowe odtworzenie dynamiki i historycznoliterackich uwarunkowań recepcji dwóch francuskich autorów w literaturze polskiego oświecenia. Badanie powstaje w oparciu o nową bibliografię zagadnienia, uwzględniającą serię przekładów i adaptacji tak drukowanych, jak i rękopiśmiennych. Kolejne części zawierają analizę korpusu zebranych tekstów dokonaną z perspektywy retoryki i poetyki historycznej.

Richard Butterwick-Pawlikowski

- Historia Rzeczypospolitej w czasach Stanisława Augusta.
- Katolicyzm a Oświecenie.
- Sir Charles Hanbury Williams.

Tomasz Chachulski

- Edycja poematów F. D. Książnina (z R. Dąbrowskim), *Wierszy 1783* F. D. Książnina, pism F. Karpińskiego.
- Monografia Franciszka Karpińskiego.
- Spuścizna literacka Stanisława Kostki Potockiego (praca zespołowa realizowana we współpracy z Muzeum Jana III Sobieskiego w Wilanowie).
- Świadomość filologiczna w polskim oświeceniu, problemy edytorstwa literatury XVIII i pocz. XIX wieku.

Jolanta Czerzniewska

- Antykwaryzm i koneserstwo (XVIII/ XIX wiek).
- *Dar Stanisława Kostki Potockiego dla uniwersyteckiego Gabinetu Rycin. Studium z dziejów kolekcjonerstwa w kulturze warszawskiego oświecenia na początku XIX wieku* [książka w przygotowaniu].
- Muzealnictwo i kolekcjonerstwo (XVIII–XIX wiek).
- *Oko i ręka konesera. Uniwersytecka kolekcja rycin Stanisława Kostki Potockiego*, krytyczna edycja rękopisów z albumów-katalogów S. K. Potockiego z Gabinetu Rycin BUW (1118, 1135, 1136, 1142) [książka w przygotowaniu].
- Relacje obrazu i tekstu.
- Rola kolekcjonerstwa rycin i rysunków oraz rytownictwa w narodzinach akademickiej/universyteckiej dyscypliny historii sztuki w XVIII i XIX wieku.
- Sztuka książki (XVIII i XIX wiek).

Roman Dąbrowski

- Przygotowanie publikacji: 1) *Polski poemat heroikomiczny. Antologia* (z Aleksandrą Norkowską), Biblioteka Narodowa, oraz 2) F. D. Książnin, *Poematy* (z Tomaszem Chachulskim), Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia.
- Wybrane zagadnienia refleksji estetycznoliterackiej późnego oświecenia.

Szymon Piotr Dąbrowski

- Materiały źródłowe i dzieła literackie poświęcone działalności publicznej oraz życiu prywatnemu Elżbiety z Branickich Sapieżyńskiej.
- Poezja polityczna drugiej połowy XVIII wieku.

Dorota Dukwicz

- Pierwszy rozbiór.
- Edycja „Entretien du roi avec Stackelberg” 1773–1775.

Jarosław Dumanowski

- Jedzenie polskiej szlachty w podróży w XVII i XVIII w.
- Paul Tremo, kucharz Stanisława Augusta.
- Recepcja francuskiej kultury kulinarnej w Polsce w XVII i XVIII w.

Jerzy Dygdała

- Opracowanie indeksów osobowego i geograficzno-rzeczowego do serii: *Lustracja województw wielkopolskich i kujawskich 1789*.
- *U boku króla Stanisława Leszczyńskiego 1706–1709. Listy sekretarzy królewskich Samuela Kazimierza Szwykowskiego i Józefa Michała Karpia oraz fragmenty gazet pisanych i diariuszy, t. 1: Między Saksonią a Litwą 1706–1708, t. 2: W podróżach po Polsce 1708–1709* [edycja źródłowa].
- *Wokół elekcji Augusta III w 1733 roku. Studia historyczne* [wstępne przygotowanie edycji zbioru mniejszych prac, kontynuacja uzupełniających kwerend źródłowych].

Witold Filipczak

- Kwestie wyznaniowe w koronnych instrukcjach poselskich z lat 1778–1786.
- Protestanci w Rzeczypospolitej 1777–1786 — między unią a konfliktami (zarys problematyki).
- Sejm a władze wykonawcze w latach 1764–1786.
- Sejmowa kontrola Komisji Skarbu Koronnego w 1784 roku.

Karin Friedrich

- Monografia w przygotowaniu: *The Loyalties of a Borderland Prince. Bogusław Radziwiłł (1620–1669) between Poland-Lithuania and Prussia*.

Grzegorz Glabisz

- Edycja korespondencji Jana Andrzeja Pałędzkiego chorążycy bydgoskiego marszałka konfederacji województw poznańskiego

- i kaliskiego oraz Piotra Sokolnickiego regimentarza partii wielkopolskiej do Tarłów — źródła do dziejów wojny o sukcesję polską [wspólnie z Michałem Zwierzykowskim].
- Funkcjonowanie sejmiku województw poznańskiego i kaliskiego w bezkrólewiu 1764.
  - Opieka społeczna w działalności samorządu sejmikowego województw poznańskiego i kaliskiego w XVIII wieku [w przygotowaniu do druku].
  - Prace nad edycją akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Robertem Kołodziejem, Dariuszem Rólnikiem i Michałem Zwierzykowskim. W ramach projektu NPRH 1aH 15004683 (grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).
  - Przebieg i skutki reform życia sejmikowego w Wielkopolsce właściwej w latach 1768–1776.
  - Sejmiki Wielkopolski właściwej 1764–1793 — badania na potrzeby pracy doktorskiej pod kierunkiem Michała Zwierzykowskiego.
  - Wielkopolscy kawalerowie Orderu Orła Białego w czasach saskich [w przygotowaniu do druku].

Jacek Głazewski

- Kultura literacka wolnomularstwa.
- Oświecenie amerykańskie.
- Pamiętnikarstwo epoki oświecenia.
- Twórczość literacka Józefa Wybickiego.
- Życie i twórczość Thomasa Paine’a.

Anna Grześkowiak-Krwawicz

- Dyskurs polityczny Rzeczypospolitej Obojga Narodów.
- Edycja Konstytucji 3 maja (egzemplarz z Archiwum Sejmu Czteroletniego).
- J. J. Rousseau, *Considérations sur le gouvernement de Pologne* edycja krytyczna [współpraca D. Triaire].

Katarzyna Grzymała

- Praca doktorska pod roboczym tytułem „Myśl Jana Jakuba Rousseau w polskiej literaturze politycznej końca XVIII wieku”. Praca powstaje pod kierunkiem dra hab. prof. UKSW Tomasza Chachulskiego.

Lucyna Harc

- Historiografia śląska w okresie Oświecenia.

Marcin Jakubczyk

- Polskojęzyczne gramatyki języka francuskiego w XVIII wieku.

Stanisław Janeczek

- Historia nowożytnej epistemologii i filozofii religii; historia nowożytnej kultury intelektualnej.

Tomasz Jędrzejewski

- Aktualnie prowadzone prace badawcze koncentrują się na polskim rokoku porobiorowym ukazującym na tle europejskim. Badanie związków rokoka z innymi prądami.

Irena Kadulska

- Podręczniki sztuki efektów widowiskowych.
- Widowiska plenerowe w XVIII wieku.

Wojciech Kaliszewski

- Monografia twórczości Stanisława Trembeckiego.
- Przygotowanie edycji bajek Stanisława Trembeckiego wspólnie z Jerzym Snopkiem [złożone do druku].
- Przygotowanie edycji utworów poetyckich Józefa Szymanowskiego.

Agnieszka Kobrzycka

- Szaleństwo w literaturze polskiego oświecenia.

Urszula Kosińska

- Biogramy dla PSB (Tarłowie).
- Polityka zagraniczna Augusta II w ostatnich latach jego panowania (1730–1733) i traktat Löwenwolda z 1732 r.

Teresa Kostkiewiczowa

- Barok a oświecenie — poetyki i konwencje.
- Edycja krytyczna „Wierszy” Ignacego Krasickiego.
- Zagadnienie podmiotowości w myśli i literaturze XVIII wieku.

Jolanta Kowal

- Czasopiśmiennictwo polskie na Litwie w epoce porozbiorowej (1795–1830).
- Jan Gwalbert Styczyński jako bibliograf i poeta.
- Kultura literacka na Litwie doby porozbiorowo-przedpowstaniowej (1795–1830).
- Późne Oświecenie na Litwie (ze szczególnym uwzględnieniem Parnasu wileńskiego).

Danuta Kowalewska

- Oświecenie „nieoświecone”. Człowiek, natura i magia.
- Oświecenie „nieoświecone”. Tradycja, tożsamość, inność.

Andrzej Link-Lenczowski

- Dzieje Rzeczypospolitej w czasach saskich.
- Wyspy Brytyjskie za Stuartów i Hanowerczyków.
- Żydzi na Wyspach Brytyjskich po 1656 r.

Małgorzata Lisicka

- Teatralia S. K. Potockiego.
- Wiersze S. K. Potockiego — edycja krytyczna.

Walentyna Łoś

- Kontynuacja badania rękopisów klasztornych Ławry Poczajowskiej (w Archiwum Polskiej Prowincji Dominikanów w Krakowie) oraz badania tożsamości narodowej, kulturowej i religijnej ludności unickiej Kijowszczyzny, Braclawszczyzny oraz Wołynia.

Krystyna Maksimowicz

- Literatura (zwłaszcza poezja) okolicznościowo-polityczna II połowy XVIII wieku.

Małgorzata Marcinkowska-Malara

- Modlitwy historyczne.
- Modlitwy przygodne w polskich drukach oświeceniowych.
- Parodie modlitw w drukach oświeceniowych.
- Życie rodzinne — ideały, wzorce i zalecenia w modlitewnikach z XVIII wieku.

Bożena Mazurkowa

- Galicja w oświeceniowych relacjach podróżniczych.
- Gotycyzm w literaturze polskiej pierwszej połowy XIX wieku.
- Kwestie tożsamościowe w poezji oświeceniowej.
- Listy Wenantego Tyszkowskiego.
- Przypisy warsztatowe w oświeceniowej książce poetyckiej.
- Wczesna poezja Franciszka Dionizego Książczaka.

Katarzyna Mikocka-Rachubowa

- Rzeźba włoska drugiej połowy XVIII i pierwszej XIX wieku (głównie rzeźba włoska w Polsce). Biogramy rzeźbiarzy do *Słownika artystów polskich i obcych w Polsce działających* (wyd. Instytut Sztuki PAN) oraz do *Allgemeines Künstlerlexikon. Die Bildenden Künstler aller Zeiten und Völker* (wyd. Walter de Gruyter GmbH, Berlin–Boston).
- *Rzeźba w zbiorach króla Stanisława Augusta* – praca nad monografią mającą na celu zrekonstruowanie zasobu królewskiego zbioru rzeźb w formie „rozumowanego” katalogu oraz przedstawienie mecenatu króla w zakresie rzeźby i jego zainteresowań związanych z tą gałęzią sztuki.

Joanna Orzeł

- Edukacja szlachecka XVI–XVIII wieku, głównie problematyka instrukcji rodzicielskich i *Grand Tour*.
- Mity fundacyjne państw europejskich XV–XVIII wieku.

Magdalena Ożarska

- Angielska i polska intymistka kobieca XVIII i XIX w.
- Krytyczne studia roślinne.
- Studia zwierzęce.

Piotr Paluchowski

- Od medycyny do astrologii. Gdańskie kalendarze drukowane z XVIII w.

Maciej Parkitny

- Edycja krytyczna *Dzieł zebranych* Ignacego Krasickiego.
- Nowoczesność oświecenia.
- Reguły i warunki brzegowe interdyscyplinarnej komplementarności w badaniach nad oświeceniem w Polsce.

Magdalena Patro-Kucab

- Epistolografia oraz literacka i reformatorska działalność Alojzego Felińskiego.
- Mowy pochwalne, doradcze i sędownicze.
- Sylwetka prasowa (głównie w prasie dziewiętnastowiecznej).
- Twórczość panegiryczna i pochwalna (ze szczególnym uwzględnieniem utworów Adama Naruszewicza, Stanisława Trembeckiego i Franciszka Dionizego Książnika oraz twórców epoki klasycyzmu postanisławowskiego).

Małgorzata Pawlata

- Badania nad twórczością Antoniego Korwina Kossakowskiego.
- Przygotowanie edycji krytycznej komedii *Oszukaniec* – przekładu sztuki autorstwa carycy Katarzyny II.

Wojciech Piotrowski

- *Geografia literacka wschodnich ziem dawnej Rzeczypospolitej* (ukończona wersja elektroniczna).
- *Słownik elit dawnych ziem wschodniej Rzeczypospolitej (1700–1900)*, edycja II, t. 1–7 (ukończona wersja elektroniczna).

Jolanta Polanowska

- Biogramy artystów, ok. 1770–1830.
- Założenia rezydencjonalne, ok. 1750–1830.

Bożena Popiołek

- Epistolografia kobieca czasów saskich.

Dariusz Rolnik

- Adam Chmara – ostatni wojewoda miński.
- Kształtowanie, tworzenie, rozpad i „program” stronnictwa królewskiego 1778–1788.
- Obraz społeczeństwa szlacheckiego czasów stanisławowskich.
- „Opinia publiczna” czasów stanisławowskich – zagadnienia teoretyczne.
- Rosja i Rosjanie w świadomości elit politycznych czasów stanisławowskich.
- Sejmiki województw wielkopolskich w czasach stanisławowskich.

Marie-Christine Skuncke

- Article in English, preliminary title: *Scientific relations between Sweden, Russia and Japan in the 1790s: Two letters from Eric Laxman.*

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Dokumenty rozbiorów Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Edycja źródłowa.
- Elity polityczne Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Stanisława Augusta.
- Kształtowanie się systemu biurokratycznego na Litwie.

Klaudia Socha

- Praca nad tematem *Architektura staropolskiej książki.*
- Praca nad tematem *Estetyka druków dawnych.*
- Praca nad tematem *Wzorniki drukarskie jako źródło badań nad typografią dawną.*

Angela Sołtys

- Dwór Stanisława Augusta — organizacja, struktura, funkcjonowanie.

Kamila Szymańska

- Działalność typograficzna Johanna Christopha Wilda we Wschowie i Szlichtyngowej w latach 1685–1715.

Asta Vaškeliene

- Edycja źródłowa: Retoryka i poetyka w Wielkim Księstwie Litewskim w XVI–XVIII w.
- System edukacyjny jezuitów i pijarów w XVIII w.
- XVIII-wieczna łańska literatura okolicznościowa w Wielkim Księstwie Litewskim.

Stepan Zakharkevich

- Adaptacja kulturowa mniejszości etnicznych Rzeczypospolitej w k. XVI–XVIII w.

Izabella Zatorska

- Biblia i literatura.
- Edycja podróży Bernardina de Saint-Pierre po Europie Północnej.
- Marivaux — pisarz chrześcijański.

Stanisław Zawadzki

- Ekonomie królewskie na Litwie w XVII i XVIII w.
- Gospodarka solna w Polsce po I rozbiore.

Zofia Zielińska

- Polski przekład edycji korespondencji Stanisława Augusta z Katarzyną II i jej najbliższymi współpracownikami (1764–1796).

Michał Zwierzykowski

- Edycja diariusza negocjacji pacyfikacyjnych poprzedzających sejm niemy – 1716–1717 – prace wstępne.
- Edycja korespondencji Jana Andrzeja Pałędzkiego chorążycy bydgoskiego, marszałka konfederacji województw poznańskiego i kaliskiego oraz Piotra Sokolnickiego do Tarłów – źródła do dziejów wojny o sukcesję polską 1733–1735 (wspólnie z Grzegorzem Glabiszem).
- Prace nad przygotowaniem edycji źródłowej: *Akta sejmikowe Wielkopolski właściwej. Lata 1764–1793*.
- Reprezentacja sejmowa województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1763.
- Wiadomości z Poznania i Wielkopolski w „Kurierze Polskim” z lat 1729–1760.

PROWADZONE PROJEKTY BADAWCZE DOTYCZĄCE XVIII WIEKU

Magdalena Bober-Jankowska

- Grant Miniatura (instytucja finansująca NCN), którego tematem jest „Sytuacja tekstologiczna *Żywotów sławnych mężów* Adama Naruszewicza”.

Tomasz Chachulski

- „*Biblioteka Pisarzy Staropolskich*” i „*Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia*” – kontynuacja serii wydawniczej i poszukiwanie nowych modeli edycji naukowej, grant NPRH Nr 0050/NPRH2/H11/81/2012 – w jego ramach: K. Benisławska, *Pieśni sobie śpiewane*, edycja hipertekstowa; F. D. Książnin, *Poematy* (wraz z R. Dąbrowskim), tradycyjna edycja krytyczna.

Witold Filipczak

- Grant NPRH (1aH 15 0046 83) na temat: „Edycja źródłowa: Akta sejmikowe województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793” oraz druk tomu *Akta sejmikowe województw poznańskiego i kaliskiego z lat 1668–1695* kierowany przez Prof. UAM dra hab. Michała Zwierzykowskiego.

Grzegorz Głabisz

- Prace nad edycją akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 – w zespole z Witoldem Filipczakiem, Robertem Kołodziejem, Dariuszem Rolnikiem i Michałem Zwierzykowskim. W ramach projektu NPRH 1aH 15004683 (grant realizowany na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tomasz Jędrzejewski

- Projekt (grant Sonata 12 realizowany w latach 2017–2020): „Kultura literacka polskiego rokoka lat 1795–1830 na tle europejskim” (instytucja finansująca: Narodowe Centrum Nauki).

Monika Jusupović

- Grant NCN – Edycja akt sejmiku kowieńskiego z lat 1733–1795.

Jolanta Kowal

- Wykonawca w zespołowym projekcie badawczym MNiSW „Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki – Naruszewicz – Trembecki – Karpiński”, realizowanym w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w latach 2013–2018; kierownik projektu Bożena Mazurkova (nr 0091/NPRH2/H11/81/2013).

Danuta Kowalewska

- Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki – Naruszewicz – Trembecki – Karpiński Nr: 0091/NPRH2/H11/81/2013, 2013–2018, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Instytut Nauki o Literaturze Polskiej. Kierownik projektu: dr hab. Bożena Mazurkova, prof. UŚ.

Katarzyna Kuras

- *Dwór królowej Marii Leszczyńskiej – ludzie, pieniądze i wpływy* (projekt badawczy OPUS Narodowego Centrum Nauki).

Małgorzata Marcinkowska-Malara

- Wykonawca w zespołowym projekcie badawczym MNiSW *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki – Naruszewicz – Trembecki – Karpiński* realizowanym w Uniwersytecie Śląskim w Katowicach w latach 2013–2018; kierownik projektu dr hab. Bożena Mazurkowa. Nr grantu: 0091/NPRH2/H11/81/2013.

Bożena Mazurkowa

- Kierownik zespołowego projektu badawczego NPRH: *Czytanie poetów polskiego oświecenia. Krasicki – Naruszewicz – Trembecki – Karpiński*. Nr 11H 12 0167 81. Czas realizacji: 2013–2018. Instytucja finansująca: MNiSW. Nazwa jednostki: Uniwersytet Śląski w Katowicach.
- Wykonawca tematu: *Edycja „Erotyków” Franciszka Dionizego Książnina* w zespołowym projekcie NPRH: *„Biblioteka Pisarzy Staropolskich”, „Biblioteka Pisarzy Polskiego Oświecenia” kontynuacja serii wydawniczej i poszukiwanie nowych modeli edycji naukowej*. Kierownik: Tomasz Chachulski. Nr 11H 12 0114 81. Czas realizacji: 2012–2018. Instytucja finansująca: MNiSW. Nazwa jednostki: Instytut Badań Literackich PAN w Warszawie.

Joanna Orzeł

- Projekt badawczy *„Społeczne i kulturowe uwarunkowania edukacji w Rzeczypospolitej XVI–XVIII wieku”*, prowadzony przez Polskie Towarzystwa Historyczne, finansowany przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach programu pod nazwą *„Narodowy Program Rozwoju Humanistyki”* nr 2bH 15 0122 83 (członek zespołu badawczego).

Magdalena Ożarska

- Grant NPRH: Przekład na język angielski i publikacja zagraniczna monografii Ewy Szary-Matywieckiej pt. *„Malwina czyli głos i pismo w powieści”*.

Maciej Parkitny

- Kierowanie projektem pt. *„Wiek XVIII jako zmiana: oświecenie polskie w ujęciu paralaktycznym”*, grant NPRH nr 2aH 15 0080 83, źródło finansowania: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.
- Kierowanie projektem pt. *„Opracowanie krytyczne i edycja Dzieł zebranych Ignacego Krasickiego”*, grant NPRH nr 11H 13 0374 82, źródło finansowania: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

- Udział w projekcie pt. „Kultura Pierwszej Rzeczypospolitej w dialogu z Europą. Hermeneutyka wartości”, grant NPRH nr 11H 12 0250 81, kierownik: A. Nowicka-Jeżowa, źródło finansowania: Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Bożena Popiołek

- Kierownik projektu: „Dobrodziejki i klienci. Specyfika patronatu kobiecego i relacji klientalnych w czasach saskich”, realizowanego ze środków finansowych Narodowego Centrum Nauki nr UMO-2015/19/B/HS3/01797.

Ramunė Šmigelskytė-Stukienė

- Projekt „XVIII amžiaus studijos-4” [Eighteenth-Century Studies-4]. Instytucja finansująca: Research Council of Lithuania (No S-LIP-18-7).

Asta Vaškeliėnė

- Lietuvos pijorių provincijos mokymo nuostatai *Methodus docendi* (1762) – šaltinio vertimas, tyrimas ir publikavimas. [Teaching Regulations for the Lithuanian Province of Piarists *Methodus docendi* (1762) – Translation, Analysis and Publication of the Source Text]; grant Litewskiej Rady Naukowej. (Nr LIP-083/2016).

Stepan Zakharkevich

- S. Zakharkevich, A. Nazarenko: „Ethnic minorities in EU”. J. Manet, ERASMUS+ (2016–2018).
- S. Zakharkevich, A. Nazarenko, T. Novogrodski: „Role of language in shaping identity of ethnic minorities: historic roots and contemporary challenges. Case studies on Belarus and Bessarabia (Republic of Moldova)”, (Belarusian State University (Belarus) and Alexandru Ioan Cuza University of Iasi (Romania)). Belarusian Republican Foundation for Fundamental Research.

Michał Zwierzykowski

- Prace nad przygotowaniem edycji akt sejmikowych województw poznańskiego i kaliskiego z okresu panowania Michała Korybuta Wiśniowieckiego oraz Jana III Sobieskiego, a także z terenu województwa bełskiego, za lata 1572–1772 (z wykorzystaniem materiału zebranego przez Wojciecha Hejnosza) – w zespole z Robertem Kołodziejem i Andrzejem Kamieńskim. W ramach projektu NPRH 11H 11 000280, na lata 2012–2017 (grant realizowany na UAM

- w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski — grant zakończony i rozliczony w 2017 r.).
- Prace nad przygotowaniem edycji akt sejmikowych województw Wielkopolski właściwej z lat 1764–1793 — w zespole z Witoldem Filipczakiem, Grzegorzem Glabiszem, Robertem Kołodziejem i Dariuszem Rolnikiem. W ramach projektu NPRH 1aH 15 0046 83 na lata 2015–2020 (grant realizowany na UAM w Poznaniu, kierownik Michał Zwierzykowski).

Tematy prac doktorskich pisanych przez Członków i powstających pod opieką Członków Towarzystwa

- Administracja dóbr ziemskich kasztelanowej krakowskiej Elżbiety z Lubomirskich Sieniawskiej* (Kinga Ślęczek, promotor: Bożena Popiołek).
- Bohaterki kobiecych i męskich tekstów polskiego oświecenia* (Weronika Pawlik-Kwaśniewska, promotor: Danuta Kowalewska).
- Codzienna kultura białoruskiej szlachty Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII — początku XX wieku* (R. Ulasevich, promotor: Stepan Zakharkevich).
- Dramat i teatr Franciszka Dionizego Książnina* (Magdalena Toczyńska, promotor: Irena Kadulska).
- Duninowie. Monografia rodziny* (Joanna Jarzębak, promotor: Bożena Popiołek).
- Elita polityczna województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1696–1732* (Ewa Tacka, promotor: Michał Zwierzykowski).
- Epitalamia okresu Oświecenia. Edycja krytyczna ze wstępem* (Adam Dobrowolski, promotor: Krystyna Maksimowicz).
- Feliks Oraczewski jako mówca, pisarz i działacz społeczny* (Elżbieta Ziębora, promotor: Roman Dąbrowski).
- Funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości w opinii szlachty wielkopolskiej w latach 1696–1763* (Edyta Wełniak, promotor: Michał Zwierzykowski).
- „Icosaméron” — metafikcja utopijna Giacomo Casanovy* (Stanisław Świtlik, promotor: Izabella Zatorska).
- Jan Kazimierz de Baluze. Od paza Jana Kazimierza do ambasadora Francji w Rosji* (Katarzyna Urlewicz, promotor: Jarosław Dumanowski).
- Józef Epifani Minasowicz, Zbiór mniejszy — edycja krytyczna* (temat roboczy — Agnieszka Lis-Listwon, promotor: Tomasz Chachulski).
- Kolorowe reprodukcje malowideł antycznych z pracowni rzymskich (około*

- 1770–1800) i ich rola w szerzeniu „dobrego smaku” (Mikołaj Baliszewski, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Korneccy: rodzina artystów i jej działalność w Małopolsce od połowy XVIII do połowy XIX wieku* (Paulina Kluz, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Księstwo siewierskie. Funkcjonowanie mikro państwa pod władztwem Kajetana Sołtyka i Michała Poniatowskiego w „sąsiedztwie” Rzeczypospolitej* (Mateusz Siembab, promotor: Dariusz Rolnik).
- Kuchnia Jana Szyttlera (1763–1852)* (Bogdan Gałązka, promotor: Jarosław Dumanowski).
- Les français dans l'oeuvre de modernisation de la République des Deux Nations entreprise sous le règne de Stanislas Auguste (1764–1795)* (Arnaud Parent, promotor: Ramunė Šmigelskytė-Stukienė).
- Literackie i pedagogiczne modele wychowania dziewcząt w epoce oświecenia* (Joanna Maria Paszkowska, promotor: Krystyna Stasiewicz).
- Mezaliani w literaturze polskiego oświecenia* (Dominika Dźwiniel, promotor: Danuta Kowalewska).
- Modlitwy przygodne w polskich drukach oświeceniowych* (Małgorzata Marcinkowska-Malara, promotor: Bożena Mazurkowa).
- Monografia twórczości Konstancji Benisławskiej* (Kamila Żukowska, promotor: Agnieszka Kobrzycka).
- Motywy russowskie w twórczości pisarzy II poł. XVIII wieku* (temat roboczy — Katarzyna Grzymała, promotor: Tomasz Chachulski).
- Myśl genologiczna w tekstach krytycznoliterackich wybranych czasopism warszawskich doby postanisławowskiej* (Monika Kmak, promotor: Roman Dąbrowski).
- Nation vs. Citizens: Competing Visions of Political Community in Poland* (Anna Grudzińska, promotor: Karin Friedrich).
- Oświeceniowa poezja funeralna. Edycja krytyczna ze wstępem* (Katarzyna Zmuda-Trzebiatowska, promotor: Krystyna Maksimowicz).
- Panie modne w życiu i literaturze epoki stanisławowskiej* (Agnieszka Warchołak, promotor: Krystyna Maksimowicz).
- Pasyjne zbiory w polskich edycjach z XVIII wieku* (Anna Malińska, promotor: Bożena Mazurkowa).
- Podmiotowość w oświeceniowym dzienniku podróży* (temat roboczy — Magdalena Partyka, promotor: Tomasz Chachulski).
- Poezja imieninowa okresu Oświecenia* (Aleksandra Gierczak, promotor: Krystyna Maksimowicz).
- Polskie rokoko literackie. Monografia* (Magda Ebert, promotor: Agnieszka Kobrzycka).

- Portrety Polek z podróży po Italii w drugiej połowie XVIII wieku* (Katarzyna Jagiełło-Jakubaszek, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Pragnienie doskonałości chrześcijańskiej w religijnej twórczości Jana Stanisława Jabłonowskiego* (praca obroniona – Katarzyna Sobczyk, promotor: Krystyna Stasiewicz).
- Proza Łucji z ksiąg Giedroyciów Rautenstrauchowej* (Magdalena Abramczyk, promotor: Tomasz Chachulski).
- Rola Piotrkowa w życiu sądowym i parlamentarnym Rzeczypospolitej szlacheckiej (od 1578 roku)* (Agnieszka Mrozińska, promotor: Witold Filipczak).
- Rzeźba w Wilnie około 1800–1918* (Zyta Kołoszewska, promotor: Katarzyna Mikocka-Rachubowa).
- Samorząd województw poznańskiego i kaliskiego w latach 1733–1763* (Tomasz Kościański, promotor: Michał Zwierzykowski).
- Sejmiki województw Wielkopolski właściwej w latach 1764–1793* (Grzegorz Głabisz, promotor: Michał Zwierzykowski).
- Sentymentalizm w poezji polskiej późnego oświecenia* (Anna Jończyk, promotor: Roman Dąbrowski).
- Teofila Sapieżyna – biografia* (Angelika Blinda, promotor: Dariusz Rolnik).
- Thomas Reid, Scottish Common Sense Philosophy and the German Enlightenment* (Christoph Weir, promotor: Karin Friedrich).
- Warianty i strategie genologiczne w twórczości Ignacego Krasickiego* (Edyta Skoryna, promotor: Maciej Parkitny).
- Warszawska publiczność teatru Wojciecha Bogusławskiego doby stanisławowskiej* (temat zamknięty – Adam Bukowski, promotor: Irena Kadulka).
- Wątki pedagogiczne w twórczości Stanisława Konarskiego* (temat roboczy – Katarzyna Kossowska, promotor: Tomasz Chachulski).
- Winiarnia Fukierów w Warszawie* (Gabriel Kurczewski, promotor: Jarosław Dumanowski).
- Wizerunek Elżbiety z Branickich Sapieżyny w piśmiennictwie polskim XVIII i XIX wieku. Publiczne i prywatne odstony życia* (Szymon Piotr Dąbrowski, promotor: Bożena Mazurkova).
- Życie codzienne w Pleszewie w drugiej połowie XVIII wieku* (Artur Makowski, promotor: Michał Zwierzykowski).

KONFERENCJE 2017

Arystokracja polska w XIX wieku. Tożsamość i kultura **Poznań, 6–7 kwietnia 2017 r.**

W Poznaniu w dniach 6–7 kwietnia 2017 odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa, *Arystokracja polska w XIX wieku. Tożsamość i kultura*, organizowana przez Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu im. A. Mickiewicza. Sesję podzielono na pięć paneli: I Arystokracja Polska: tożsamość grupy; II Działalność zawodowa i polityka majątkowa; III Kultura w kręgu arystokracji; IV Arystokracja w literaturze polskiej; V Arystokraci polscy: rody i postaci. Planowany jest druk publikacji pokonferencyjnej zawierającej wybrane teksty.

[Jolanta Czerzniewska]

Biblia Oświeconych **Warszawa 25–26 października 2017 r.**

Organizatorzy: Instytut Badań Literackich PAN i Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym.

[Dariusz Rolnik]

Gdańska uroczystość miejska z okazji 220 rocznicy **powstania *Mazurka Dąbrowskiego*** **Gdańsk, 16 lipca 2017 r.**

Dnia 16 lipca 2017 roku odbyła się w Gdańsku, w historycznym centrum miasta (przedproża Dworu Artusa), uroczystość uczczenia 220. rocznicy powstania *Mazurka Dąbrowskiego* i 90. rocznicy ustanowienia go Hymnem Narodowym. Święto miało charakter plenerowy, otwarty, zapraszający mieszkańców do wspólnego odśpiewania strof Hymnu i uczczenia działalności J. Wybickiego. Zostało zainicjowane projektem I. Kadulskiej.

Organizatorzy: Gdański Urząd Miejski i Muzeum Hymnu Narodowego w Będominie, połączyli formy przypomnienia historycznych dziejów Pieśni i jej znaczenia w życiu narodu z współczesnymi formami uświetniania plenerowej uroczystości. W scenerii białej czerwonej kilkuset uczestników wysłuchało dialogowej inscenizacji przypominającej dzieje *Mazurka*, zabrzmiały koncerty unikalnych gdańskich

carillonów mobilnych, gra dzwonów ratuszowych i koncerty Chórów Ziemi Pomorskiej. Uczestnicy święta otrzymali pięknie wydaną okolicznościową broszurę prezentującą sylwetkę Wybickiego, zawierającą zapis nutowy i słowny Hymnu w wersji historycznej i zatwierdzonej w 1927 r. przez Sejm Rzeczypospolitej. Atmosferę świąteczną tworzyły także niespodzianki dla dzieci, nadto piękne pocztówkowe reprodukcje akwarel Kossaka ilustrujących strofy *Mazurka*, okolicznościowy stempel i inne.

Niedzielną lipcową uroczystość 2017 roku miała zarówno charakter historyczny i patriotyczny, jak też wyraźnie przypominała związek Józefa Wybickiego z ziemią gdańską.

[Irena Kadulka]

Historia religii na Ukrainie
Lwów, 15–17 maja 2017

[Walentyna Łoś]

XVI konferencja litewskich badaczy wieku osiemnastego:
Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku:
Stan, zajęcie, powołanie
Wilno, 23–24 listopada 2017 r.

23–24 listopada 2017 r. w Wilnie odbyła się szesnasta konferencja litewskich badaczy wieku osiemnastego *Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: Stan, zajęcie, powołanie*, organizowana przez Instytut Historii Litwy (Wilno). Celem konferencji było spojrzenie na strukturę społeczeństwa poprzez pryzmat kategorii *stanu, zajęcia i powołania*, uwypokolenie położenia grup społecznych oraz jego zmian, analiza współdziałania różnych stanów, uwypokolenie najważniejszych aspektów działalności profesjonalnej i (czy) twórczej przedstawicieli stanów. W konferencji wzięli udział badacze historii, wychowania, literatury, sztuki oraz kultury z Litwy, Polski i Białorusi. Wygłoszono następujące referaty: Adam Stankevič (Wilno): Tendencje rozwojowe zastępstwa procesowego w Wielkim Księstwie Litewskim w XVIII wieku, Piotr Pilarczyk (Poznań): Palestra Komisji Skarbu Wielkiego Księstwa Litewskiego, Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Wilno): Urzędnicy komór celnych w Wielkim Księstwie Litewskim: skład personal-

ny i możliwości kariery, Valdas Rakutis (Kłajpeda): Stan, powołanie i zawód w wojsku Wielkiego Księstwa Litewskiego w latach 1775–1794, Martynas Jakulis (Wilno): „Dotychczas z pracy rąk swoich żywiła się”: niewykwalifikowani robotnicy w Wilnie w XVIII wieku, Bernadetta Manyś (Poznań): Wileńscy zarebaczyciele w pierwszej połowie XVIII wieku, czyli historyczne „studium przypadku”, Natalia Sliż (Grodno): Układ życia rzemieślników Horodnicy w drugiej połowie XVIII wieku, Liudas Glemža (Kowno): Kariera w strukturach samorządu miasta Kowna (druga połowa XVIII wieku), Domininkas Burba (Wilno): Bogactwo i sława. Posiadłości ostatniego wielkiego marszałka litewskiego Ludwika Tyszkiewicza na przełomie XVIII i XIX wieków, Arnaud Parent (Wilno): Adaptacja naukowca w środowisku cudzoziemskim: przypadek Jean Emmanuela Giliberta, Magdalena Ślusarska (Warszawa): Anna z Grozmanich Narbuttowa — tłumaczka ksiąg, Andrea Mariani (Poznań): Działalność duszpasterska jezuitów w Wilnie: między reformą trydencką a lokalnymi uwarunkowaniami, Mariusz Ausz (Lublin): Powstanie litewskiej prowincji zakonu pijarów i jej działalność w XVIII wieku, Kazimierz Puchowski (Gdańsk): Kolegia szlacheckie w edukacji elit Wielkiego Księstwa Litewskiego, Lina Balaišytė (Wilno): Artysta w XVIII wieku: możliwości kariery, Auksė Kaladžinskaitė (Wilno): Józef Fontana: architekt i szlachcic, Rasa Butvilaitė (Wilno): Architekt w osiemnastowiecznym społeczeństwie Wielkiego Księstwa Litewskiego, Aistė Paliušytė (Wilno): Uprawomocnienie oraz rozprzestrzenienie się nauczania artystów na dworze Radziwiłłów w Nieświeżu w XVIII wieku, Janina Kamińska (Warszawa): Szkolnictwo Wydziału Litewskiego w strukturze szkolnej Komisji Edukacji Narodowej, Ewa Kula (Kielce): Wizytacja Adama Kazimierza Czartoryskiego szkół wołyńskich i ukraińskich i jej znaczenie dla Komisji Edukacji Narodowej.

Pokłosiem konferencji będzie recenzowana publikacja książkowa.

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

III Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski Kraków, 11–14 października 2017 r.

III Kongres Zagranicznych Badaczy Dziejów Polski. Przewodnim hasłem Kongresu było: „Dawna Rzeczpospolita: historia — pamięć — dziedzictwo”. Kongres złączył uczonych z całego świata, którzy w swych badaniach zajmują się problematyką związaną z polską historią, kulturą, sztuką czy nauką. Ważnym punktem obrad była kwestia dziedzictwa

„dawnej Rzeczypospolitej” i jego obecności w świadomości narodów zamieszkujących jej terytorium — Białorusinów, Litwinów, Łotyszy, Niemców, Rosjan, Ukraińców, Żydów.

[Walentyna Łoś]

*Marginalia, komentarze i przypisy
w książce dawnej i współczesnej*
Katowice, 18–19 października 2017 r.

Wydział Filologiczny Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach ponownie stał się miejscem spotkania badaczy zainteresowanych tekstami, które współtworzą ramę wydawniczą dzieł dawnych i współczesnych. Zorganizowana przez Zakład Historii Literatury Baroku i Dawnej Książki czwarta już konferencja poświęcona tym zagadnieniom została objęta formułą: *Marginalia, komentarze i przypisy w książce dawnej i współczesnej*. Ponad jedna trzecia spośród 31 zaprezentowanych wystąpień w całości albo w znaczącej części dotyczyła druków lub rękopisów z XVIII wieku i z początku następnego stulecia.

Pierwszego dnia obrad uczestnicy wysłuchali między innymi referatu, w którym dr hab. prof. UO Tomasz Ciesielski i mgr Monika Żeromska-Ciesielska (UO) dokonali typologii i charakterystyki marginaliów oraz glos w księgach sądowych Rzeczypospolitej XVII–XVIII wieku na podstawie źródeł z jednego zasobu Rosyjskiego Państwowego Archiwum Akt Dawnych w Moskwie. Dr Anna Nowicka-Struska (UMCS) przedstawiła wyniki swoich badań nad trudno dostępnymi zabytkami z XVII i XVIII stulecia, zachowanymi w Archiwum Klasztoru Karmelitanek Bosych w Krakowie, koncentrując się na charakterystyce kultury pisma wykształconej w murach zakonu. Z kolei rozważania dra Pawła Pluty (UWr) dotyczyły obszernych komentarzy, jakimi Józef Maksymilian Ossoliński dopełniał swoje pisarstwo naukowe.

Drugiego dnia obrad jako pierwsza głos zabrała prof. dr hab. Barbara Wolska (UŁ), prezentując informacje na temat wybranych druków i rękopisów z XVIII wieku opatrzonych przypisami, szczególną uwagę koncentrując wokół różnorodnych trudności, z jakimi musi się zmierzyć współczesny edytor tych dzieł. Z kolei prof. dr hab. Danuta Hombek (UJK) dokonała typologii tego typu adnotacji w polskiej prasie drugiej połowy XVIII wieku, określając wyznaczone im funkcje. Następnie dr Magdalena Ślusarska (IBL PAN) scharakteryzowała obszerne przypisy, jakimi w druku opatrywano kazania polityczne w czasach stanisła-

wowskich. O roli tego typu dopisków w poematach heroikomicznych doby polskiego oświecenia mówił prof. dr hab. Roman Dąbrowski (UJ), na wybranych przykładach przybliżając powiązania charakteryzowanych elementów ramowych z komunikacyjnymi aspektami gatunku. Natomiast dr Magdalena Bober-Jankowska (UKSW) przedstawiła ustalenia dotyczące funkcji przypisów w wybranych pracach historycznych Adama Naruszewicza oraz w powieści *Leszek Biały* Michała Dymitra Krajewskiego, zwracając uwagę na perswazyjne wykorzystanie tych adnotacji. Następny referat, wygłoszony przez dr Aleksandrę Norkowską, poświęcony był przypisowi Stanisława Kostki Potockiego do jego przekładu *Discours sur les sciences et les arts* Jana Jakuba Rousseau, gdzie po raz pierwszy w polszczyźnie użyta została nazwa „miejskość” (*urbanité*). Z kolei dr hab. Małgorzata Chachaj (UMCS) w prezentacji dziejów wydawniczych *Śpiewów historycznych* Juliana Ursyna Niemcewicza skoncentrowała się na usytuowaniu oraz roli „przydatków”, autorskich przypisów i komentarzy do pieśni, w późniejszych edycjach poddawanych zmianom lub całkowicie usuwanych. Dr Anna Petlak (UŁ) scharakteryzowała komentarze, jakimi nieznanemu edytorowi opatrzył *Nefelonikonesa...* Wincentego Ignacego Marrewicza, dzieła wydane pośmiertnie z autografu poety. Nawiązując do swych wcześniejszych rozpoznań, dr hab. prof. UŚ Bożena Mazurkowska (UŚ) przedstawiła główne spostrzeżenia dotyczące przypisów w książce poetyckiej doby drugiej połowy XVIII wieku.

Zaprezentowane wystąpienia i przeprowadzone dyskusje objęły szeroki zakres zagadnień dotyczących różnorodnych elementów piśmienniczych w rękopisach i drukach. Autorzy referatów, poddając analizie te zróżnicowane zapisy, koncentrowali uwagę na ich specyfice i funkcjach w obrębie dzieła, dążyli do uchwycenia ich poetyki, a także określali ich związki z kulturą epoki oraz praktykami pisarskimi, zarówno o charakterze indywidualnym, jak i wspólnotowym. Dzięki temu w sposób znaczący dopełnili wiedzę o poruszanych problemach, niejednokrotnie odślaniając nieznaną dotąd, ważne obszary badań. Nadrzędnym wnioskiem płynącym z dwudniowego spotkania jest natomiast przekonanie o dużym znaczeniu owych adnotacji, których uważna lektura może zaskakująco wiele powiedzieć o ich twórcach i odbiorcach oraz kulturze ich czasów.

[Szymon Piotr Dąbrowski]

II Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu: *Granice i pogranicza. Na styku kultur i tradycji* Prešov, 14–15 listopada 2017 r.

Preszów (Republika Słowacka), organizatorzy: Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie i Inštitút histórie Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove (Slovakia).

Kwestia granic i terytoriów pogranicznych od dawna stanowi ważny obszar badań, budzący szereg kontrowersji i wątpliwości spowodowany niedostatkami definicji i narzędzi definiowania. Obok zagadnień dotyczących ułożenia poprawnych stosunków między grupami/narodami zamieszkującymi obok siebie od zamierzonych czasów do czasów współczesnych, pojawiają się niezwykle skomplikowane kwestie przynależności kulturowej i narodowej, mentalności społeczności pograniczy czy też ich tożsamości. Pojęcie graniczności przybiera nowych znaczeń, gdy odniesiemy je do zwartych obszarów — dzielnic, kwartałów czy ulic w obrębie np. jednego miasta. Obok istotnych zagadnień politycznych czy społecznych związanych z funkcjonowaniem stref nadgranicznych pojawia się także zaskakujący fenomen kulturowy wynikający z procesów akulturacji pograniczny.

W wyniku procesów historycznych i politycznych zmieniają się granice miast i państw, co powoduje zamieszanie dotyczące tożsamości, prawa, edukacji i wielu innych kwestii. To problematyka, która zmusza do ciągłego stawiania pytań i poszukiwania odpowiedzi, to nowa interpretacja znanych źródeł i ciągłe odkrywanie obszarów jeszcze niezbadanych. Konferencja zatem posłużyła wymianie poglądów i zaprezentowaniu wyników badań dotyczących tworzenia relacji społeczności, którym przyszło żyć obok siebie.

[Bożena Popiołek]

VII Międzynarodowy Kongres Badań nad Białorusią Warszawa, 15–17 września 2017 r.

[Dariusz Rolnik]

**IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa z cyklu:
Historia – Pamięć – Tożsamość:
Człowiek jako świadek historii
Kraków, 7–8 grudnia 2017 r.**

Organizator Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

W czasie konferencji skupiono się nad następującymi zagadnieniami, które stały się przedmiotem obrad i dyskusji:

1. Człowiek — kreator, obserwator i komentator historii.
2. Jeden człowiek — wiele historii. Kształtowanie tożsamości.
3. Badać czy tropić historię — historyk wobec „historycznych” rewelacji.
4. Świadectwo źródeł — a jeśli źródła kłamią?
5. Ludzka pamięć jako źródło historyczne, selektywność ludzkiej pamięci.
6. Pamięć wspólna czy wielość pamięci zbiorowej — jak opisać historię?
7. Egodokumenty — zapis historii indywidualnej czy świadectwo pamięci kulturowej?
8. Czytać między wierszami, czyli co kryją źródła?
9. Historie intymne — czy warto się nad nimi pochylić?
10. Rzeczy i inne stworzenia jako świadkowie i uczestnicy dziejów — czy istnieje historia poza człowiekiem?

[Bożena Popiołek]

***Oświecenie „nieoświecone”: Człowiek, natura i magia*
Toruń, 28–29 listopada 2017 r.**

W dniach 28–29 listopada 2017 r. w siedzibie Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu odbyła się Pierwsza Ogólnopolska Konferencja Naukowa w ramach cyklu „Oświecenie nieoświecone”, zatytułowana „Człowiek, natura i magia”.

Tematem planowanego cyklu, na który składają się trzy konferencje o charakterze interdyscyplinarnym, są interesujące i trudne relacje między oświeceniem a zjawiskami i postawami postrzeganymi dawniej lub współcześnie jako nieoświecone. Celem projektu jest uchwycenie kulturowych zjawisk rozwijających się poza głównym obiegiem oświecenia oraz wskazanie i opisanie przejawów tendencji niekorespondujących z głównym nurtem epoki. Tym razem badacze osiemnastego wieku

zebrali się, aby podyskutować o magii i zjawiskach nadprzyrodzonych. W kręgu zainteresowania referentów znalazły się następujące zagadnienia: wiedza tajemna jako dziedzictwo kultury europejskiej, magia wobec religii i nauki, przejawy myślenia magicznego, wiara w czary, zainteresowanie astrologią, alchemią i kabałą, zabobon, kalendarze i prognostyki, wyobrażenia i ikonografia magiczna.

Konferencję zorganizowały trzy ośrodki naukowe: Zakład Literatury Oświecenia Instytutu Literatury Polskiej Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Pracownia Literatury Oświecenia Instytutu Badań Literackich Polskiej Akademii Nauk oraz Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego. Patronat nad konferencją objęły: Polskie Towarzystwo Badań nad Wiekiem Osiemnastym oraz Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie. Kierownikami naukowymi konferencji są: Danuta Kowalewska, Agata Ročko i Filip Wolański.

Trwające dwa dni spotkanie odbyło się w budynku Collegium Maius, w którym mieści się toruńska polonistyka. Uroczystego otwarcia konferencji dokonał dyrektor Instytutu Literatury Polskiej, Waław Lewandowski, natomiast w imieniu organizatorów obrady zagała Danuta Kowalewska. Pomyślnych obrad życzyli korespondencyjnie zgromadzonym: prezes PTBnWO, Anna Grześkowiak-Krwawicz, dyrektor Muzeum Pałacu Króla Jana III, Paweł Jaskanis, oraz Prezes Honorowa Towarzystwa, Teresa Kostkiewiczowa. Gośćmi specjalnymi konferencji byli: Alina Nowicka-Jeżowa, Irena Kadulska, Wiesław Pusz i Bogdan Rok.

Konferencja poświęcona zagadnieniu, które nie stało dotąd w centrum uwagi badawczej, zgromadziła prawie czterdziestu uczestników z kilkunastu krajowych ośrodków naukowych i akademickich, przede wszystkim historyków, literaturoznawców i historyków sztuki. W programie przewidziano trzydzieści trzy referaty i trzy postery. Troje referentów z przyczyn niezależnych nie mogło uczestniczyć w obradach. Zaplanowane wystąpienia: Irena Kadulska, *Magia ogni kunsztownych w osiemnastowiecznych widowiskach i podręcznikach fajerwerków*; Sławomir Kufel, *Światła i cienie czasu oświeconych*; Roman Dąbrowski, *O postaciach mających tajemną władzę nad naturą w poezji epickiej oświecenia*; Grzegorz Zając, *Magia a rzeczywistość. „Oświecony władca” w oczach pamiętnikarzy*; Kazimierz Maliszewski, *Postać Fausta w kulturze i literaturze europejskiej jako symbol marzeń człowieka o zdobyciu nieograniczonej potęgi i wiedzy tajemnej o sprawach ludzkich i boskich*; Adam Kucharski, *Alchemiczne pasje Seweryna Rzewuskiego*; Krystyna Maksimowicz, *Seweryn Rzewuski wobec magii i alchemii*; Bogdan Rok, *Nieoświecone i oświecone kalendarze XVIII wieku w Polsce*; Filip Wolański, *Kaznodzieje pierwszej połowy XVIII wieku*

wobec magii i czarów. Wokół kulturowych uwarunkowań przepowiadania staropolskiego; Justyna Małysiak, *Rozpacz katolika nad jego mizernością. Człowiek i jego poczucie winy w kazaniach przełomu XVII–XVIII wieku*; Sabina Raczyńska, *Zabobony i czary w „Kalendarzu polskim i ruskim na rok pański 1759” Stanisława Duńczewskiego*; Hanna Osiecka-Samsonowicz, *Magia życia i śmierci w pogrzebowym Theatrum Rzeczypospolitej w XVII–XVIII wieku*; Krystyna Krawiec-Złotkowska, *(Nie)oświecone motywy w tragediach duchownych Józefa Andrzeja Załuskiego*; Małgorzata Chachaj, *Wiara w zjawiska nadprzyrodzone w dramacie oświeceniowym*; Krystyna Stasiewicz, *„Cicerum caule” z zabobonami, duchami, upiorami i egzorcyzmami w wieku rozumu*; Bożena Mazurkova, *O kabałach, snach, zabobonach i „mniemanej sztuce czarnoksiężskiej” w stołecznej ofercie czytelniczej schyłku XVIII wieku*; Iwona Maciejewska, *Romanse, czyli „nikczemne bajki” — o motywach magicznych w pogardzanym gatunku*; Paweł Pluta, *„Wieczory badeńskie” Józefa Maksymiliana Ossolińskiego — między erudycją a zabobonem*; Monika Urbańska, *Praktyki magiczne w „Astoldzie” Anny Mostowskiej*; Paweł Rutkowski, *Paradoksalna wszechobecność. Duchy w kulturze brytyjskiej XVIII wieku*; Monika Tokarzewska, *Oświeceniowy rozum nawiedzany przez duchy. Przykłady z literatury niemieckiej*; Krystian Saja, *Kognitywne przetwarzanie informacji względem zjawisk i istot nadprzyrodzonych w XVIII i XIX wieku*; Wiesław Małecki, *Magia ciała — mądrość ludowa w dialogu z osiemnastowieczną medycyną akademicką. Przyczynek do niemieckiego oświecenia*; Agnieszka Słaby, *Między magią i medycyną. Apteczki domowe w początkach XVIII wieku*; Jolanta Kowal, *W kręgu „mniemań i przesądów, które wieki nieoświecenia i zabobonu odznaczyły”. Echa dyskusji wokół mesmeryzmu na łamach „Dziennika Wileńskiego”*; Agata Roćko, *Szamanizm w osiemnastowiecznych wspomnieniach zesańców syberyjskich*; Ewa Danowska, *Proces czarownic w Doruchowie — prawda czy mit?*; Dariusz Rolnik, *Bóg i natura — o specyfice religijności elit oświeconych czasów stanisławowskich. Wybrane przykłady*; Tomasz Wiślicz, *Koniec Polski, koniec cudów? Losy polskich sanktuariów maryjnych w końcu XVIII wieku*; Tomasz Szymański, *O pierwotnym Objawieniu i „magizmie” wszechrzeczy u Louis-Claude’a de Saint-Martina*; Katarzyna Wodarska-Ogidel, *Fascynacja misteriami egipskimi — pomiędzy wiedzą tajemną a nauką*; Maria Janoszka, *Jeszcze o figurach tarota w „Rękopisie znalezionym w Saragossie” Jana Potockiego*; Danuta Kowalewska, *Magia i czary w literaturze dawnej — perspektywy badawcze. Postery: Mirosława Buchholtz, Skarb narodu: oświecanie historii Stanów Zjednoczonych*; Danuta Künstler-Langner, *Świat bałamut w poezji Józefa Baki i Natalia Rezmer-Mrówczyńska, O masce i maskaradomanii oświeconych. W imieniu gospodarzy dwudniowe obrady podsumowała Danuta Künstler-Langner.*

Pierwszego dnia obrady miały charakter plenarny, natomiast w drugim dyskusja toczyła się w dwóch sekcjach. Całość zwieńczyła sesja posterowa. Każda część obrad zamknięta była ożywioną dyskusją nad poruszonymi w niej zagadnieniami, co pozwoliło spojrzeć na analizowany problem z różnorodnych punktów widzenia i częściowo zweryfikować pojawiające się w obiegowych opiniach stereotypy i uproszczenia na temat obecności magii w oświeceniu. Organizatorzy planują opublikowanie w Wydawnictwie Muzeum Pałacu Króla Jana III wieloautorskiej monografii, na którą będą się składać wygłoszone referaty i rozwinięte postery. Następne edycje konferencji z cyklu „Oświecone nieoświecone” odbędą się we Wrocławiu (*Tradycja, tożsamość i inność*, 2018) i w Warszawie (*Poza normą i modą*, 2019).

[Danuta Kowalewska]

Przybylski i inni. O roli Krakowa i regionu w kulturze epoki oświecenia Kraków, 2 czerwca 2017 r.

2 czerwca 2017 r. odbyła się na Wydziale Polonistyki UJ II konferencja z cyklu: *Przybylski i inni. O roli Krakowa i regionu w kulturze epoki oświecenia*. Cykl ten związany jest z dwieście sześćdziesiątą rocznicą urodzin (1756) oraz dwusetną rocznicą śmierci (1819) Jacka Idziego Przybylskiego. W trakcie spotkania zostało przedstawionych sześć następujących referatów: 1) Stanisław Janeczek, *Meandry filozofii krakowskiej doby oświecenia*; 2) Franciszek Ziejka, *Jacek Idzi Przybylski i początki Towarzystwa Naukowego Krakowskiego*; 3) Jacek Wójcicki, *Jacka Idziego Przybylskiego klucz do języka polskiego*; 4) Danuta Hombek, *Twórczość Jacka Idziego Przybylskiego w ogłoszeniach prasy warszawskiej XVIII wieku*; 5) Artur Timofiejew, *„Parnaski” klasycyzm Jacka Idziego Przybylskiego*; 6) Bożena Mazurkowa, *Galijskie szlaki podróżników w czasach oświecenia*.

Kolejna konferencja z tego cyklu odbyła się 18–19 stycznia 2018 r. Zaprezentowano w jej trakcie siedem referatów: 1) Krystyna Maksimowicz, *Wokół powrotu Kajetana Sołtyka z deportacji do Rosji*; 2) Magdalena Ślusarska, *Biskupa krakowskiego Kajetana Sołtyka „przewodnik w podróżach” dla synowca pisany*; 3) Renata Przybylska, *O niektórych „dzikich i niesłychanych” słowach Jacka Idziego Przybylskiego w kontekście polemiki z Franciszkiem Ksawerym Dmochowskim*; 4) Marek Dębowski, *Emanuel Murray (1751–1822), obrońca polskiego oświecenia*; 5) Monika Stankiewicz-Kopeć, *Modernizowanie „przestrzeni pamięci”: Kraków początkowych dekad XIX wieku*; 6) Anna Jakimyszyn-Gadocha, *Spoteczność żydowska z Krakowa i Kazimierza w świetle*

zapisów pinkasu sądowego z końca XVIII w.; 7) Grażyna Urban-Godziek, „Owideo Nazona Wiersze na wygnaniu pisane” — Jacek Idzi Przybylski i polska tradycja przekładów Owidiańskich; 8) Jacek Wójcicki, „Treny Jeremiasza” w przekładzie Jacka Idziego Przybylskiego — terapia literacka i duchowa roku Pańskiego 1793.

[Roman Dąbrowski]

***Reformacja: między ideą a realizacją — aspekty śląskie,
polskie, europejskie***
***(Die Reformation: zwischen der Idee und der Realisation —
die schlesischen, polnischen und europäischen Aspekte)***
Wrocław, 7–8 grudnia 2017 r.

W dniach 7–8 grudnia 2017 r. odbyła się Międzynarodowa Konferencja Naukowa zorganizowana w ramach platformy Refo 500 pt. *Reformacja: między ideą a realizacją — aspekty śląskie, polskie, europejskie = Die Reformation: zwischen der Idee und der Realisation — die schlesischen, polnischen und europäischen Aspekte*. Organizatorami sesji były prof. dr hab. Gabriela Wąs, dr Lucyna Harc reprezentujące Instytut Historyczny Uniwersytetu Wrocławskiego oraz dr Janusz Gołaszewski, dyrektor Archiwum Państwowego we Wrocławiu. Wzięli w niej udział referenci reprezentujący ośrodki naukowe w Czechach, Niemczech i Norwegii oraz uniwersytety w Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Opolu, Wrocławiu i Zielonej Górze. Ponad 70 uczestników obradowało w Audytorium Instytutu Historycznego przy ul. Szewskiej 49. Uroczystego otwarcia konferencji dokonali Ksiądz Biskup Waldemar Pytel, zwierzchnik Diecezji Wrocławskiej Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce, Maciej Gajewski, dyrektor Departamentu Organizacji i Udostępniania w Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, który odczytał okolicznościowy list wystosowany przez dra Wojciecha Woźniaka, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, prof. dr hab. Adam Jezierski, rektor Uniwersytetu Wrocławskiego, prof. dr hab. Przemysław Wiszewski, dziekan WNHiP Uniwersytetu Wrocławskiego, oraz dr hab. Filip Wolański, prof. UWŕ, reprezentujący dyrekcję Instytutu Historycznego. W trakcie obrad podjęta została tematyka dotycząca procesów wyznaniowych dokonujących się w Europie Środkowo-Wschodniej na przestrzeni całej epoki nowożytnej. W bloku zatytułowanym *Nowa, spóźniona, rewitalizowana? — Die Reformation — neu, verspätet, revitalisiert?* znalazły się wystąpienia dotyczące problematyki reformacji w XVIII

wieku, w tym zamknięcia procesu wprowadzania idei reformacji w okresie oświecenia (Kęstutis Duagirdas), środowiska sulechowskich pietystów w XVIII w. (Bogumiła Burda), starań szlachty śląskiej po 1740 r. o budowę kościołów w ich majątkach (Małgorzata Konopnicka), oceny okresu początków reformacji w historiografii śląskiej okresu oświecenia (Lucyna Harc).

Częścią wydarzenia było otwarcie w Archiwum Państwowym we Wrocławiu towarzyszącej konferencji wystawy pt. *Oblicza reformacji w dokumencie*. Jej kuratorem i autorką katalogu była dr Mieczysława Chmielewska.

[Lucyna Harc]

X Spotkanie Staszicowskie Piła, 22 września 2017 r.

22 września 2017 roku w Pile odbyło się X Spotkanie Staszicowskie zorganizowane przez Muzeum Stanisława Staszica. Wygłoszono dziewięć referatów i komunikatów, w tym m.in.: Zbigniew Wójcik — *Staszyciana w rękopiśmiennym pamiętniku Józefa Gluzińskiego*; Marian Skrzypek — *Staszicowski konkurs na pochwałę Kościuszki z 1818 roku*; Adam Winiarz — *Szkolnictwo elementarne Towarzystwa Rolniczego Hrubieszowskiego na tle rządowego szkolnictwa elementarnego w powiecie hrubieszowskim do 1864 roku*; Adrian Wesołowski — *Staszic jako filantrop — nieznanne konteksty*; Józef Olejniczak — *Testament księdza Andrzeja Stasica*. Materiały pokonferencyjne ukażą się w 11. numerze „Zeszytów Staszicowskich” około połowy 2018 roku.

[Józef Olejniczak]

Symposium Badaczy Osiemnastego Wieku W obliczu przelomu. Próba nowego spojrzenia na dzieje Rzeczypospolitej polsko-litewskiej w dobie baroku i oświecenia Obrzycko, 21–23 listopada 2017 r.

Organizatorzy: Instytut Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Polskie Towarzystwo Historyczne.

[Dariusz Rolnik]

Teatr polskiego oświecenia w perspektywie europejskiej
Toruń, 9 czerwca 2017 r.

[Natalia Rezmer-Mrówczyńska]

Zakon św. Bazylego Wielkiego:
historia, terażniejszość, perspektywy
Lwów, 14–17 września 2017

Międzynarodowa Konferencja Naukowa na 400-lecie Zakonu Bazylianów św. Jozafata *Zakon św. Bazylego Wielkiego: historia, terażniejszość, perspektywy* organizowana przez zakon Bazylianów oraz Lwowski Katolicki Uniwersytet.

[Walentyna Łoś]

Związki polsko-rumuńskie w historii i kulturze
Sucava (Rumunia) 7–9 września 2017 r.

[Dariusz Rolnik]

KONFERENCJE 2018

XVII konferencja litewskich badaczy wieku osiemnastego
Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: idee, refleksje
i autorefleksje
Wilno, 7 grudnia 2018 r.

7 grudnia 2018 r. w Wilnie odbędzie się siedemnasta konferencja litewskich badaczy wieku osiemnastego *Wielkie Księstwo Litewskie w XVIII wieku: idee, refleksje i autorefleksje*, organizowana przez Instytut Historii Litwy (Wilno). Celem konferencji jest omówienie refleksji nad ideami, zdarzeniami, zjawiskami i procesami w społeczeństwie Wielkiego Księstwa Litewskiego poprzez zbadanie publicystyki politycznej, literatury moralistycznej i okolicznościowej, egodokumentów i innych źródeł.

Organizatorzy: Ramunė Šmigelskytė-Stukienė (Instytut Historii Litwy), Lina Balaišytė (Instytut Badań Kultury Litwy).

[Ramunė Šmigelskytė-Stukienė]

Noblesse française — noblesse polonaise: 15 ans plus tard
Toruń, maj 2019 r.

[Jarosław Dumanowski]

Obraz drugiego (Image of the Other)
Lwów, 27–29 czerwca 2018 r.

The International Association for the Humanities — MAG Co-organized by the Association for Slavic, East European, and Eurasian Studies (ASEEES). Przewodnie hasło konferencji „Obraz drugiego” („Image of the Other”). Konferencja będzie odbywać się w Ukraińskim Katolickim Uniwersytecie we Lwowie.

[Walentyna Łoś]

Oświecenie nieoświecone. Tradycja, tożsamość, inność
Wrocław 28–29 listopada 2018 r.

We współpracy z Instytutem Historycznym UW i Pracownią Literatury Oświecenia IBL.

[Danuta Kowalewska]

„Passarowitz 1718” colloque international
(fin septembre, Budapest)

[Ferencz Tóth]

Reading the Ministry — Reading Catholicism, 1650–1850
University of Aberdeen, 6–7 December 2018 r.
in collaboration with the Newberry Library, Chicago

The conferences focuses on the rich collections and sources available at the Special Archives Centre at the University of Aberdeen and the resources of the Centre for Renaissance Studies at the Newberry Library in Chicago. The first conference aims to explore the particular conditions and circumstances of priesthood in the context of print culture, library and archival collections in Scotland, in comparison not only with other English-speaking countries, but also the wider European world. The re-

mit is to explore early modern Catholic priests' education, schooling at the parish and diocesan level, the influence of Latin schools and the availability of college and university training across Europe and compare it to Protestant practices of religious reading, knowledge, book collection and sermon preparation. A particular focus is on the Enlightenment period. A call for papers is going out in March 2018.

[Karin Friedrich]

The Power of Taste. Europe at the Royal Table
Warszawa, 5–6 October 2018 r.

The Power of Taste. Europe at the Royal Table, The Museum of Jan III's Palace in Wilanow, 5–6 October 2018, Network of European Royal Residences, European Year of Cultural Heritage, Program „Place at the Royal Table”.

[Jarosław Dumanowski]

W kręgu rodziny epok dawnych: Przemoc w rodzinie dawnej
Kraków, 17–18 października 2018 r.

[Bożena Popiołek]

